

dossier opbouwwerk en migratie

foto JdS

tijdschrift voor wie ten dienste staat van buitenlanders
jaargang 1 - nummer 3 - oktober 1978 - driemaandlijks

373EET 3A3EEL

Bareel

een uitgave van de v.z.w. (in oprichting) BAREEL.

Redactie :

Sarie Abdeslam, Miek Aerts, Frank Bundervoet, Trees Castelein, Luk Michiels, Frank Moulaert, Lieselot Pittery, Lieven Vandenberghe, Tin Wouters.

Medewerkers :

Mark Cortois, Diego Lagana, Henk Lutjeharms, Albert Martens, Herman Pillaert, Hugo Swinnen, Lode Van Loock, Mark Van Mol, Jan Vranken, Marijke Wesseling, Leo Wijmeersch.

Eindredactie en Lay-out :

Lieven Vandenberghe.

Foto's :

Jan de Staelen, Christian Ledocq, Pilou Vanderdonckt, Guido Maerevoet.

Druk :

Pencoprint, Wilsle.

Redactie en administratie :

Kogelstraat 34, 1000 Brussel.
Het O.C.G.B. staat voor de administratie in. Tel. 02/511.32.66.

Abonnementen :

Gratis abonnement voor wie om één of andere reden in deze problematiek geïnteresseerd is. Anderen kunnen zich abonneren tegen 200 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-0654540-11 van het Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant met de vermelding « Abonnement Bareel ».

In beide gevallen dient men de invulstrook in dit nummer volledig in te vullen en op te sturen naar administratie BAREEL.

inhoud

Een « nieuw » vreemdelingenstatuut. p. 3

Weinig vreugde, maar ook weinig protest bij de goedkeuring door de Kamer van Volksvertegenwoordigers van de nieuwe verblijfswetgeving. De redactie van Bareel is noch met de wet, noch met de wijze van totstandkoming gediend. Een redactioneel.

Gesprek met Turken te Gent. p. 4

De penibele huisvestingssituatie van Turken te Gent haalt reeds geruime tijd koppen in de krant. Bareel sprak met enkele Turken over hun huisvestings- taal- en werkproblemen.

« Ik denk dat de meeste Gentenaren niet weten, dat het zo moeilijk is voor de Turken ».

Striktere arbeidsreglementering. p. 7

Bij het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid ligt een Koninklijk Besluit klaar, waarbij dit Ministerie strengere eisen stelt aan het verkrijgen van de arbeidskaart A. Om misbruiken tegen te gaan. Aldus de Minister.

Gastarbeid als ontwikkelingshulp. p. 8

Een van de stellingen die het tegenwoordig nogal doet is dat gastarbeid een vorm van ontwikkelingssamenwerking zou zijn. Frank Moulaert antwoordt vlot.

Dossier opbouwwerk en migratie. p. 9-17

Sinds december 1977 bestaat het Vlaams Overlegcomité Opbouwwerk Migratie. Wat is dit V.O.C.O.M. eigenlijk ? Waarvoor werd het opgericht ? Wie maakt er deel van uit ? Welke zijn de bedoelingen van Cultuur ? Een dossier vol met informatie, duiding en interviews.

Hier spreekt men Nederlands. p. 18-21

Zoals ieder jaar beginnen nu in september en oktober de taallessen voor vreemde arbeiders. Op welke manier worden die lessen gegeven ? Welk lesmateriaal wordt er gebruikt ? Wordt een onderscheid gemaakt naar nationaliteit ?

Een oriënterend artikel, met praktische informatie over taallessen in Vlaanderen.

En verder :

abonnementsstrook
dokumentatie
beknopt

p. 6
p. 22
p. 24

Overname :

Geheel of gedeeltelijk, van tekst en/of illustraties is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

De politieke les van het gemiste vreemdelingenstatuut.

De Kamer heeft het regeringsontwerp betreffende de *Toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen* (zie Bareel 1978-1) goedgekeurd.

Het is een lauw stuk wettenmakerij, dat helemaal geen wierook toegezwaid moet worden. Het is een enig voorbeeld van een wet-in-wording waaraan geen enkele politieke fractie zich wil verbranden. Noch lof, noch misprijzen vallen het ontwerp, vanuit de hoek van de wettenmakers, de syndikaten of de vreemdelingenpolitie (Dienst Vreemdelingenzaken) te beurt.

De wettenmakers in de Kamer, die sinds jaren door allerlei drukingsinstanties, rond de problematiek van het vreemdelingenstatuut benaderd worden, geven blijk van een zo na wraakroepende onwetendheid. Het is waar : het gaat om een juridisch-technische materie : doch het is een materie die niet onoverkomelijk moeilijk is, vooral daar dezelfde drukingsinstanties zich sinds 1970 onvermoeibaar uitsloven om de zaak van het vreemdelingenstatuut in klare taal aan het parlementaire volkje diets te maken.

Toch is het resultaat van deze scholing van onderuit pover : zo pover, dat nauwelijks-geschoolde vreemde werknemers meer weten te vertellen over « het statuut » dan de meestal beleerde parlementariërs. De moeilijkheidsgraad lijkt dan ook een weinig waarschijnlijke verklaring voor de vastgestelde onwetendheid. De enkele gemotiveerde, parlementariërs vinden bij hun collega's weinig gehoor, niet omdat die collega's het allemaal te moeilijk achten, maar omdat « het » nogal erg delikaat is. Wie brengt trouwens de regeringssolidariteit in gevaar voor een « stel » (één miljoen) vreemdelingen ? Heeft het parlement soms niet andere, belangrijkere Egmont- en krisiskatten aan te pakken ?

Bovendien ... het racisme steekt her en der de kop op. Het kan electoraal gevaarlijk worden teveel met die vreemdelingen mee te doen. Echter, tegen hen iets ondernemen kan de stemmen uit een andere hoek, die van de filantropen, van bestemming doen keren. En dat, dat kan evenmin een politieke doelstelling zijn. Electoraal oppassen dus. Zolang de vreemdelingen geen stem hebben, ook voor hen de stem niet verheffen. Dat is de stelregel voor de Belgische parlementariër anno 1978.

De vakbonden. Sinds jaar en dag staan ze op de bres om, ter bescherming van de rechten van de vreemdelingen, het voorontwerp Rolin te steunen. Nu, juni 1978, houden ze zich angstvallig stil ; nee, nemen ze zelfs een conservatief standpunt in. Het is gevaarlijk in deze tijden van crisis, waarin het racisme opnieuw gaat tieren, een progressief voorstel à la Rolin door te voeren. Laten we dus het ontwerp Van Elstlande vlug en ongewijzigd goedkeuren, aldus de vakbonden. Waarmee ook zij zich niet voor de politiek en in hoge mate ook syndikaal machteloze vreemdelingen in de weegschaal werpen. Merkwaardig vooral is de rol die het Waalse vakbondsfront bij de goedkeuring van het ontwerp van statuut gespeeld heeft : het is dit front dat, door zich achter de Waalse syndikalist Dejardin te scharen, zich duidelijk gedistancieerd heeft van het jarenlang verdedigde pro-Rolin standpunt.

Tenslotte is er, zij het nu niet onmiddellijk om electorale redenen, de Vreemdelingenpolitie wiens koude kleren deze wet-in-wording nauwelijks zal raken. Zullen de kleine verbeteringen (zie Bareel 1978-1) die de tekst bevat een invloed hebben op de praktijk van deze politie die zichzelf, de tijd vooroplopend, « dienst » noemt ? Logischerwijze, nee. Hoe kan men verwachten dat een wet, die binnen de grootste politieke apathie tot stand

kwam, zou leiden tot de inperking van het aktieveld van een instelling binnen de uitvoerende macht die, zo ver 's mensens heugnis reikt, steeds haar eigen gang is gegaan ? Integendeel : de apathie van de wetgever en van de sociaale onder de sociale partners betekent voor deze politie een bevestiging van de praktijken uit haar verleden : een aanmoediging om verder met geheime circulaires en dienstnota's de handel en wandel van de vreemdelingen, potentiële staatsvijanden, te richten en te ontwrichten.

Kortom, de politiek van de apathie, het in onschuld de handen wassen, heeft de bestaande toestand van willekeur bij de behandeling van vreemdelingen bevestigd en versterkt. Zolang zowel binnen als buiten de vakbonden de partijen, het parlement een echte politieke drukingsmacht voor de rechten van de vreemdelingen ontbreekt, zolang kan deze apathie zich bij vakbonden, partijen en parlement doorzetten.

Vandaar dat de vreemdelingenaktie best onmiddellijk haar prioriteiten van juridisch reformisme naar de ontwikkeling van een sterke politieke drukingsmacht verlegt. Een ontwikkeling die zich zowel via de strijd voor stemrecht op alle bestuursniveau's als via de bundeling van de sterk versnipperde vreemdelingenorganisaties, terzelfdertijd, binnen en buiten de vakbonden zal moeten doorzetten.

De totstandkoming van de nieuwe verblijfswetgeving leidt aldus tot de nuchtere en logische vaststelling dat voor de vreemdelingenaktie nog slechts de weg van de machtsontwikkeling openligt.

REDAKTIE

Gesprek met enkele Turken te Gent

foto GM

« Waar zullen al die mensen naartoe moeten ? »

« Ik woon in de Filipinestraat. Al drie dagen hebben we geen water meer. Er was maar één kraantje voor de ganse straat. Dat kraantje stond aan het huis van een andere Turk. In zijn huis stond ook de teller. Die man wou natuurlijk niet voor de kosten opdraaien, en heeft de kraan dichtgedraaid... Waarom heeft de stad Gent geen waterleidingen voor iedereen geplaatst? Wat moeten wij doen als we eten willen maken en als we ons willen wassen? »

Dit zijn de vragen die enkele Turken in een café te Gent opwierpen. Een los gesprek over hun huisvestings-, taal- en werkproblemen.

Hamza : De stad Gent zal de Filipinestraat en de hele wijk afbreken, zeker wel een honderd kleine huizen. Er wonen misschien zeshonderd mensen, die allemaal op straat zullen worden gezet. Waar zullen al die mensen naartoe moeten? »

Ali : « Ik heb mijn huis in 1972 gehuurd. Toen was het nog tamelijk gemakkelijk om een huis te huren. Nu is het moeilijk geworden. In 1973 moest ik voor 35.000 frank onkosten doen aan het huis. En verleden jaar nog eens voor 18.000 frank. De eigenaar heeft daar niets van willen terugbetalen. Ik ben toen met een Gentenaar naar de eigenaar geweest om over de kosten te spreken. Maar hij wou geen frank betalen. »

Celan : « Toen ik een huis had gevonden zei de eigenaar dat hij aan geen vreemdelingen verhuurde. Ik zei hem dat hij geen schrik moest hebben want dat ik mijn huis proper hield. Hij is toen bij mij thuis komen kijken. Dan was het in orde. Hij zag dat ik het huis goed had onderhouden. »

Ismaël : « Ik heb hetzelfde gedaan. Ik zei tot de huisbaas: kom eens kijken naar het huis waar ik nu woon dan kunt ge zien of ik vuil of proper ben. Hij kwam kijken, was tevreden en gaf me dit appartement. »

Hamza : « Maar voor hen die willen trouwen zijn vandaag nieuwe problemen gerezen. Vooreerst hebben die jongeren die willen trouwen problemen om hun man of vrouw te laten overkomen naar België. De vreemdelingenpolitie eist immers dat je tewerkgesteld zijt. Daarnaast moet je natuurlijk ook een huis hebben. Vroeger leefde een jong gezin gedurende een bepaalde tijd bij hun ouders. Als er kinderen kwamen verlangden ze om in een ander huis te wonen. Maar omdat het nu zo moeilijk is een huis te huren ontstaan hier weer grote problemen. Ik heb nu een woonst met vier kamers. Ik heb drie kinderen. Eerst is de huisbaas komen controleren of ik mijn huis onderhield. Dat is een systeem geworden. Veel Turken vragen aan de nieuwe huisbaas eens te komen kijken. »

Celan : « Als je je vrouw of man niet naar België kunt laten komen, wat moet je dan doen? Dat gaat toch niet als koppel zo ver uit mekaar wonen? »

Orhan : « Ik sta op trouwen. Ik zoek al lang naar een huis, maar men wil er mij geen verhuren. Dus wat moet ik doen, wachten...! »

Celan : « En een huis kopen! Ik ben er volledig mee akkoord dat gastarbeiders hier een huis kopen. Maar, je hebt

een huis gekocht voor bvb. 500.000 frank... In 1980 echter wordt bvb. beslist dat alle vreemdelingen het land moeten verlaten... Zal je dan je geld terug krijgen? Nee, de vreemdelingen kopen geen huis. »

Ismaël : « Eerst moet je je nog de vraag stellen waar een Turkse arbeider 500.000 frank vandaan moet halen! »

Celan : « Als een vreemdeling in Brussel zich laat inschrijven in de burgerlijke stand dan komt hij op een lijst. Als er een huis vrij komt zeggen ze hem dat*. Maar in Gent gebeurt er niets. Neem nu de nieuwe appartementen. Op 't werk was er iemand die een appartement kon huren aan 4000 frank per maand, verwarming inbegrepen. Waarom kunnen de Turken niet in deze appartementen? »

Hamza : « De stad Gent heeft ooit met een officiële vertegenwoordiging van Turkse verenigingen gesproken. Maar die Turkse verenigingen doen niets. Ze organiseren wel wat, en zo zijn ze gekend bij de mensen. Maar ondertussen beginnen ze ook met een winkel, een café of een restaurant, en hun cliënteel is gemaakt! »

Celan : « Ik denk dat de meeste Gentenaars niet weten dat het zo moeilijk is voor de Turken. Mijn grootmoeder is hier in België, ze krijgt om de drie maanden een verblijfsvergunning. Ik heb een vergunning voor één jaar gevraagd, want ze zal toch bij ons blijven. De geburen weten dat en vinden het spijtig dat ze geen vergunning voor één jaar kan krijgen. »

Ismaël : « De Gentenaars die beneden ons wonen vinden het ook spijtig dat mijn vader niet bij ons kan blijven wonen. »

Hamza : « Natuurlijk is de taal een probleem. In het begin werkten wij met tolken van Turkse of Belgische nationaliteit. Veel Turken dachten toen dat het niet nodig was Nederlands te leren, er waren immers tolken. Toen de eerste Turken naar Gent kwamen organiseerden de fabrieken ook taallessen, maar na na twee of drie lessen was 't gedaan. De vakbonden hebben ook taallessen ingericht, maar de Turken gingen er niet naartoe. De jonge Turken kennen wel Nederlands. Ze leerden dat op school. De ouderen zijn in België nooit naar school geweest. Voor onze kinderen is er geen taalprobleem, want ze spreken allemaal Nederlands. Hun probleem is dat ze geen Turks meer kunnen lezen en schrijven. Voor ons is die taal wel een probleem, en voor onze ouders is het nog erger. De enige oplossing zien wij dan ook in

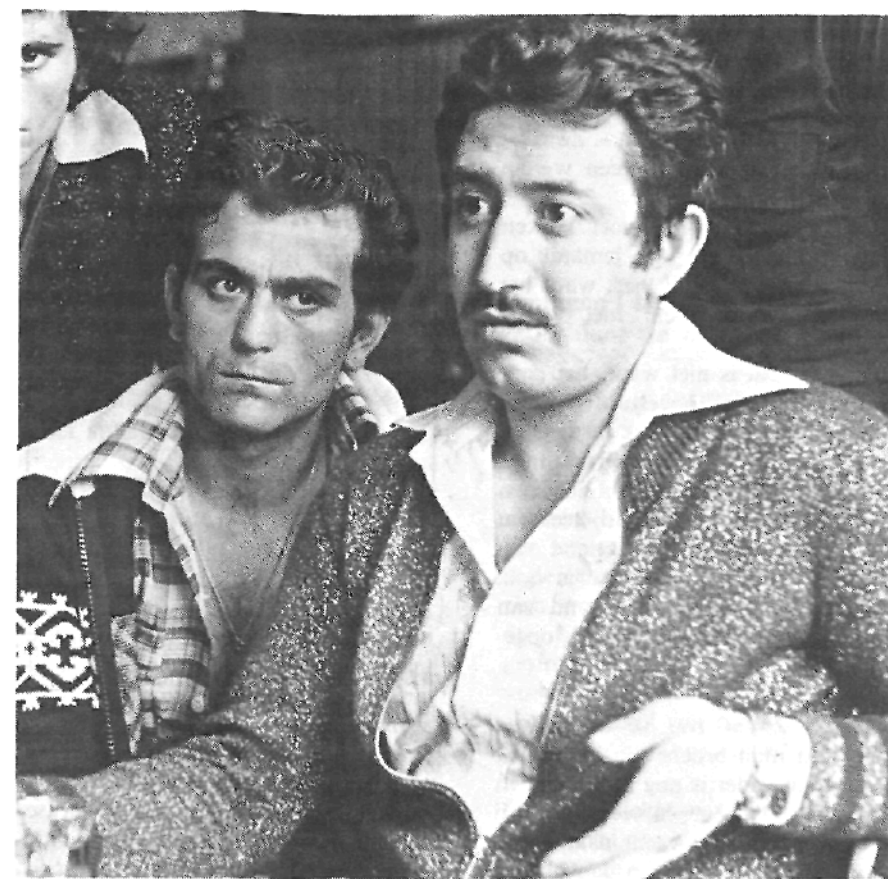

foto GM

onze kinderen. »

Celan : « Ik heb Nederlands geleerd hier op school. Ik woon al dertien jaar in Gent. Het is makkelijker als je Nederlands kent. Voor 1975 kwamen er veel Turken vragen of ik met hen kon meegaan als ze naar de gemeente één of andere formaliteit dienden te vervullen. Nu is dat minder. De meesten hebben hun kinderen nu hier, en die spelen dan tolk voor hun ouders. Tot in 1977 hadden we in het A.B.V.V. twee zaterdagen in de maand een kleine vergadering. Dan vertaalde ik de problemen waarmee de mensen kwamen. Toen er niemand meer kwam zijn we ermee gestopt. »

Ismaël : « Ik heb een beetje Nederlands geleerd op 't fabriek. »

Hamza : « Ook als vreemdelingen dopen wordt het hen moeilijk gemaakt. Een Turk die ik ken had tien jaar gewerkt. Nu stempelt hij gedurende één jaar. Zonder dat hij weet waarom wordt zijn stempelkaart afgenomen. »

Omstaander : « Ze nemen van veel Turkse vrouwen de stempelkaart af maar wij weten niet waarom. »

Hamza : « Nu van de vrouwen, later van de mannen. Nu van één persoon, later van vijf, en nog later wordt het een heel systeem. Wij kennen de wetten niet goed. Vandaag krijgen we stempelgeld, maar morgen krijgen we een zware straf, bvb. zes weken schorsing... We weten dan niet waarom we geschorst worden. Soms melden we ons een dag te laat aan bij de R.V.A. omdat we de brief niet konden lezen, en krijgen dan een schorsing. »

Celan : « Dit is er ook nog. Soms wordt het stempelgeld zomaar verlaagd. Als we dan navraag doen, zeggen ze: « Pardon, het was een vergissing ». Dan komt het wel terug in orde, maar het verloren geld wordt niet bijgepast! »

Hamza : « Als ze de stempelkaart van een vrouw afnemen wordt het meestal voor dat gezin zeer moeilijk. Het kan zo moeilijk worden dat de familie noodgedwongen terug naar Turkije moet. Dit is waarschijnlijk een bewust plan om de economische crisis op te lossen. Iemand van ons ging naar de R.V.A. en ze zegden hem: « Over drie maanden krijg je je geld ». Als hij zich

drie maanden later bij de R.V.A. aandient zeggen ze: « Waar ben je gedurende drie maanden geweest? Wat heb je gedaan? Als je 't zo doet kunnen wij niets uitbetalen ». Ze werken willekeurig alsof er geen wetten zijn. »

Celan: « Er keren niet veel Turken naar Turkije terug. Als iemand op pensioen gaat blijft hij hier, want het pensioen wordt toch niet opgestuurd. »

Hamza: « Dat is niet waar, het pensioen wordt wel opgestuurd. Maar toch zal geen enkele Turk teruggaan. Want wat gebeurt er? Neem nu mijn vader: hij is al vijftien jaar in België en door hard te werken heeft hij heel wat rechten verworven. Een vriend van mij die reeds tien jaar hier is ook. Niemand doet zo maar afstand van wat hij gedurende jaren heeft opgebouwd. »

Ismaël: « Wat zou ik in Turkije doen? Al mijn broers zijn in België, alleen mijn vader is nog in Turkije en die is al op rust. Het probleem voor mij is dat ik graag mijn vader naar België wil laten komen. Hij kan dan bij ons wonen. Maar nu is dat nietmeer

« Ik zei hem dat hij geen schrik moest hebben want dat ik mijn huis proper hield »

« Wat zou ik in Turkije doen? Al mijn broers zijn in België... »

mogelijk. Hij kan alleen eens voor drie maanden op bezoek komen. Hij is al tamelijk oud en reizen wordt dan ook al moeilijker. »

Orhan: « Een arbeider die zijn ouders of broer naar België wil overbrengen zal wel toelating krijgen van de Turkse consul, maar de vreemdelingenpolitie weigert dit. Op dit ogenblik maakt men het de vreemdelingen moeilijk. Mijn

broer is in België om er te studeren. Hij moet telkens weer naar de politie, omdat gezegd zijn papieren niet in orde zijn. »

Celan: « In Duitsland regelt men de terugkeer van vreemdelingen zo: je krijgt 100.000 frank. In plaats van één jaar stempelen, krijg je het stempelgeld van één jaar in één keer uitbetaald. Als dat in België zou gebeuren, zouden veel Turken terugkeren. »

Orhan: « Dat denk ik niet. In Duitsland moeten ze terug naar Turkije, en kunnen ze nietmeer terugkeren naar Duitsland. Hier zouden zeker niet veel Turken terugkeren. Maar ze kunnen het ons hier moeilijk maken. Als er geen werk is, geen stempelgeld en zelfs geen kindergeld, dan moeten we wel terugkeren. Dan ja, maar anders niet! »

Ismaël: « Ja, als ze me een miljoen geven! »

**Luk MICHIELS
Leo WIJMEERSCH
vertaling: Herman PILLAERT**

* noot v.d. redactie: waarschijnlijk verwarde de spreker hier met de aanvragen bij sociale huisvestingsmaatschappijen.

Ik wil bareel

Als je BAREEL verder wil ontvangen, vul dan deze strook duidelijk en volledig in.

Naam :
Adres :
Woonplaats : postnummer :
Functie :

Denkt voor een gratis abonnement op BAREEL in aanmerking te komen om volgende reden :

Neemt een abonnement tegen 200 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-06540-11 van het O.C.G.B. met de vermelding « Abonnement BAREEL ».

Aanduiden wat gewenst wordt en opsturen naar : Administratie BAREEL
Kogelstraat 34
1000 Brussel

foto JdS

Nieuwe arbeidsreglementering

Vreemde gezinnen de zondebok.

N.a.v. de wet van 5 augustus 1978 inzake economische en budgettaire hervormingen (het tweede deel van de crisiswet) heeft de regering de wens uitgedrukt de arbeidsmarkt te beschermen door de bestrijding van het misbruiken van de reglementering inzake toekenning van de arbeidskaarten A.

Bij het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling ligt nu een Koninklijk Besluit klaar, waarmee zij hoopt die misbruiken te bestrijden. Of Arbeid in het spoor van Justitie.

De gewenste verandering van de reglementering inzake het toekennen van de arbeidskaarten A wordt officieel gemotiveerd als een bestrijding van misbruiken op de bestaande reglementering.

De waarheid ligt elders. Na de immigratiestop van 1 augustus 1974 werd gekonstateerd dat nog steeds een groot aantal arbeidskaarten A dienden te worden uitgereikt. Op 4100 arbeidskaarten uitgereikt bij immigratie in 1975, waren er 1892 arbeidskaarten A. In 1976, op 4156 arbeidskaarten 2306 A-kaarten. En in 1977 waren er op 4716 uitgereikte kaarten zelfs 3147 dergelijke A-kaarten. De blijvende toekenning van arbeidskaarten A is logisch, en was ook te voorzien. De migratiestop richt zich immers vooral tegen de werving van nieuwe migranten in het buitenland. Deze migranten krijgen een B-kaart. De A-kaarten echter (kaarten van onbepaalde duur, geldig voor alle werkgevers en alle beroepen, persoonlijk aan te vragen) komen ten goede aan vreemdelingen die hier meer dan vijf jaar verblijven, of die hier minstens twee jaar arbeid achter de rug hebben.

Maar ook de ongehuwde kinderen en de echtgenoot van een werknemer die houder is van een arbeidskaart A, krijgt dergelijke kaart.

Het doel van deze laatste bepaling is natuurlijk de gezinshereniging te stimuleren. En deze kon ook na de migratiestop ongehinderd blijven doorgaan, zodat nog altijd een groot aantal nieuwe migranten via gezinshereniging de A-kaart verkrijgen. De nu uitgewerkte reglementering heeft dan ook vooral de bedoeling deze voortdurende gezinshereniging af te remmen, en niet in eerste instantie de bestrijding van een misbruik zoals bvb. de schijnhuwelijken (huwelijken die louter aangegaan worden om een arbeidskaart te bekomen. De echtgeno(o)t(e) van de houder van een A-

kaart heeft recht op dezelfde kaart om aldus in België te kunnen werken of er verblijven).

Welke zijn nu de wijzigingen in de reglementering die de Minister voorstelt? Vooreerst zal de automatische medetoeckenning van de A-kaart aan gezinsleden beperkt worden, daar alleen de werknemer die zelf, hetzij door zijn verblijf, hetzij door zijn arbeid, het recht op een arbeidskaart A heeft verworven, dit recht zal kunnen overdragen.

Dit betekent concreet dat, een vreemde arbeider in België binnengekomen met een B-kaart, en na twee jaar in het bezit gesteld van een A-kaart, die A-kaart kan overdragen op zijn echtgenote en op zijn kinderen. De kinderen echter kunnen, éénmaal in het bezit van die A-kaart, deze slechts overdragen indien ze eveneens zelf - ofwel vijf jaar in België verblijven, of er een aantal jaren werken. Dat maakt het dus bvb. onmogelijk dat hier verblijvende meisjes met arbeidskaart A, omwille van die arbeidskaart in het « thuisland » uitgehuwelijkt worden, tenzij ze zelf door langdurig verblijf, of door hun arbeid die arbeidskaart verworven hebben.

Ten tweede wil de Minister het begrip « gezinshereniging » nauwer aflijnen. In navolging van zijn kollega op Justitie, stelt hij dat « gezinshereniging » in ieder geval het herstel van de gezinskern inhoudt. Wat eenvoudigweg betekent dat in principe beide ouders in België dienen te vertoeven, wil er van gezinshereniging sprake zijn. Een dochter die aldus haar alleenstaande vader in België wil vervolgen, zal slechts recht hebben op een A-kaart indien moeder met haar meekomt. Het Ministerie van Justitie had reeds eerder op het jaar duidelijk gemaakt dat bij dergelijke gedeeltelijke gezinshereniging ook geen sprake kan zijn van geldig verblijf...!

Tevens vindt Arbeid dat de niet-gemeenschappelijke kinderen niet langer onder de toepassing van deze reglementering zullen vallen. Zij zullen zich niet langer kunnen beroepen op de arbeidskaart A in het kader van een gezinshereniging. Dit weerom in navolging van Justitie, dat de overkomst en het verblijf van niet-gemeenschappelijke kinderen niet langer aanvaardt.

De voorgestelde reglementering kan in ieder geval niet als een bestrijding van misbruiken afgedaan worden. Schijnhuwelijken zullen — zij het in beperktere mate — nog altijd doorgang vinden, omdat ze niet het gevolg zijn van de arbeidsreglementering, maar thuishoren in islamitische huwelijksopvattingen en de plaats die de vrouw in deze inneemt.

Ook kan deze reglementering de illegale tewerkstelling in de hand werken. Het verblijf van gezinsleden wordt immers niet verhinderd, maar wel wordt hen niet langer automatisch een arbeidskaart overhandigd, zodat zij, ofwel een arbeidskaart B zullen bekomen op aanvraag van een werkgever, ofwel illegaal werk gaan zoeken.

Het blijkt duidelijk dat het Ministerie van Arbeid en de regering geloven in een zo groot mogelijke beperking van het migratieverschijnsel als bijdrage tot de bezuinigingsmaatregelen. De gezinsleden van vreemde arbeiders zijn daartoe willige slachtoffers. Dit had de Dienst Vreemdelingenzaken reeds eerder uitgetest.

De Adviserende Raad voor de Immigratie heeft de Minister van van Tewerkstelling en Arbeid Spitaels alvast laten weten niet erg ingenomen te zijn met de voorgestelde regeling. Hopelijk beschouwt hij de vreemdelingenpolitie niet als een betere raadgever.

Lieven VANDENBERGHE.

Gastarbeid als ontwikkelingshulp.

Een van de stellingen die het tegenwoordig nogal doet is dat gastarbeid een vorm van ontwikkelingssamenwerking zou zijn. Mocht dit in een aantal beperkte gevallen zo zijn, het is verre van algemene regel. Frank Moulaert antwoordt vlot op de pro-argumenten.

Betalingsbalans.

Gastarbeiders zenden zoveel geld naar huis, dat hierdoor de betalingsbalans van de emigratielanden sterk verbetert, terwijl die balans voor de immigratielanden sterk verslechtert.

Het is inderdaad waar dat gastarbeiders aanzienlijke bedragen naar hun familie thuis sturen of zelf, bij hun terugkeer, meenemen. Het totaal van deze bedragen loopt soms bijna zo hoog op als de totale waarde van de export van het emigratieland in kwestie. Dit is echter een « eerste » effect. Een « tweede », niet te onderschatten effect is de toenemende vraag naar buitenlandse goederen en dus een stijging van de invoer uit, onder andere, de immigratielanden. Inderdaad, de toegenomen koopkracht, als gevolg van de geldzendingen, doet ook de vraag naar bvb. luxegoederen (auto's, ijskasten, ...) stijgen. Deze goederen worden echter nog te weinig in de emigratielanden geproduceerd, zodat ze moeten ingevoerd worden. De betaling van die invoer doet de schraal verdiende immigrantencenten terug vloeien naar het buitenland. Precies deze terugvloeiing is het « tweede » effect.

Koopkracht.

De geldzendingen doen de koopkracht en dus de welstand van de bevolking in de emigratielanden toenemen.

Neemt men de « bevolking » als geheel, dan heeft men met deze stelling wellicht gelijk. Doch deze bevolking is geen geheel. Er zijn bvb. de migrantenfamilies van de ene, de andere families van de andere kant. De migrantenfamilies zijn koopkrachtig. De plaatselijke handelaars weten dat en, op winst belust, verhogen ze hun prijzen. De migrantenfamilies kunnen de hogere prijzen betalen. Doch voor de andere families komen die prijsverhogingen hard aan. Want hun inkomen blijft gelijk, terwijl de prijzen stijgen; hun koopkracht, hun mogelijkheden om met hetzelfde geld evenveel goederen als voorheen kopen, vermindert immers.

De prijzen stijgen niet alleen omdat de handelaars op winst belust zijn, maar ook omdat de vraag naar goederen plots sterk gaat stijgen, terwijl het aanbod zich niet onmiddellijk kan aanpassen door ook te gaan stijgen. Als gevolg van het te kleine aanbod (of de te grote vraag) gaat de prijs dan stijgen. Bemerkt dat het te kleine aanbod van binnenlandse goederen de vraag naar buitenlandse goederen, naar invoer, kan doen stijgen. Wat dan alweer goed is voor de betalingsbalans van de immigratielanden, slecht voor die van de emigratielanden.

Investerings.

Met het verdiende geld kunnen de teruggekeerde gastarbeiders in hun ekonomie investeren en zo de ontwikkeling van hun land bevorderen.

Juist. Zolang dat geld in arbeidschepende ondernemingen, ondernemingen die meerdere arbeiders tewerkstellen, geïnvesteerd wordt. Wat meestal niet het geval is. Inderdaad, om in arbeidschepende ondernemingen te investeren is meer geld nodig dan wat één of enkele gastarbeiders kunnen opbrengen. Samenwerking tussen meerdere terugkerende immigranten is hiertoe noodzakelijk (door de vorming van koöperatieven bvb.). Die samenwerking blijkt binnen de individualistische maatschappijen die de meeste emigratielanden zijn, echter uitzonderlijk. Veelal wordt het in het buitenland verdiende geld belegd in een winkel, in een eigen huis, in een gemechaniseerd landbouwbedrijf — het laatste geeft dan weer aanleiding tot een verlies van arbeidsplaatsen, tot grotere werkloosheid. De grote vraag naar winkelruimtes en huizen doet de prijzen van huizen en gronden sterk toenemen, zodat die zeer duur worden voor de niet-migrantenfamilies. De speculatie met gronden, eveneens gevoerd met in het buitenland vergaarde centen, doet daar nog een schepje bovenop. Waardoor al bij al de investeringen met in het buitenland verdiend geld slechts een beperkte groep ten goede, een grote groep van thuisblijvers ten kwade komt.

Scholing en ondernemingsgeest.

De migranten doen in het immigratieland scholing en ondernemingsgeest op, die hen, bij hun terugkeer, zal helpen bijdragen tot een snellere ontwikkeling van hun land.

De scholing die de migranten opdoen is van die aard dat ze in het moederland meestal onbruikbaar lijkt. De produktiemethodes die in de immigratielanden gebruikt worden zijn doorgaans technologisch zo vooruitstrevend en zo arbeidsbesparend dat ze voor het emigratieland of ontoegankelijk (te duur, voor hem niet te koop in het Westen) of werkloosheidsverwekkend uitvallen.

In de praktijk komen deze methodes in de emigratielanden zelden of niet voor. Zodat terugkerende immigranten die in deze methodes gewerkt hebben, in hun land met hun scholing nergens terecht kunnen.

Wat de ondernemingsgeest betreft: ze vindt enkel haar uitwerking in zeer kleine, zoals we reeds zagen, arbeidschuwe economische bezigheden. Zo leidt ze niet tot meerdere welstand voor iedereen, maar tot grotere ongelijkheid. Deze ongelijkheid wordt ook nog bevorderd door de emigratie van de meest geschoolde, de meeste gemotiveerde « krachten ». Deze « krachten » blijven niet zelden in het immigratieland, zodat ze voor de ontwikkeling van hun moederland verloren gaan.

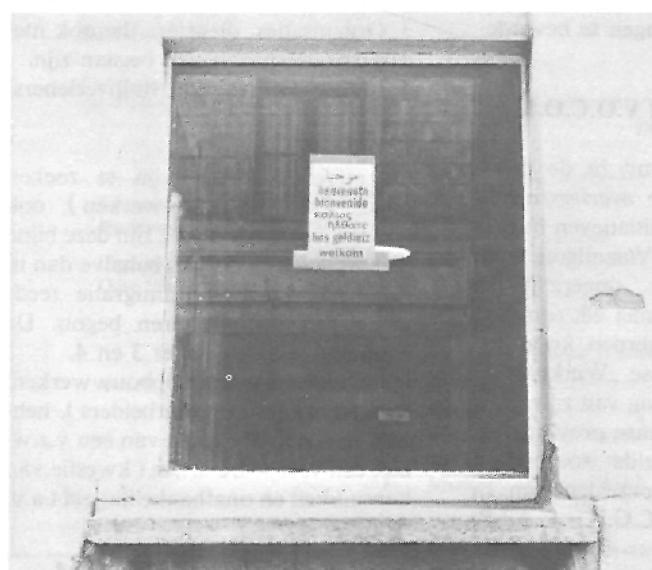
Slotsom.

Een overwegend negatieve balans. Een groeiende kloof tussen succesvolle emigranten en niet-succesvolle emigranten en thuisblijvers. Een groeiende afgrond tussen immigratielanden en emigratielanden. Ontwikkelingshulp voor West-Europa.

Frank MOULAERT

Achtergrondliteratuur: Penninx Rinus en Leo Van Velzen, *Internationale Arbeidsmigratie*, Sunschift 124. Moulaert Frank en Johan De clerck, *Immigratie en ekonomie*, *Tijdschrift voor Diplomatie*, maart 1976.

dossier opbouwwerk
in Vlaanderen.

HET VREEMDE GEVECHT VOOR SUBSIDIES

Sinds december 1977 bestaat het Vlaams Overlegcomité Opbouwwerk Migratie (V.O.C.O.M.). Wat is dit V.O.C.O.M. eigenlijk? Waarvoor werd het opgericht? Wie maakt er deel van uit? Wat bestaat er zoal van organisaties, onthaal en opbouwwerk inzake vreemdelingen in Vlaanderen? En wie krijgt wat? De redactie en medewerkers van Bareel trokken op onderzoek uit en aanschouwden een vreemd gevecht rond subsidies, of de verdeel en heerspolitiek van Cultuur. Een dossier.

Foto's: Jan de Staeten

Overleg : wat en voor wie ?

hoe het groeide ...

De poging tot beperking van de immigratie rond 1970, deed een enorme reactie ontstaan bij allerlei actiegroepen, werkgroepen, comités... die met de problemen van deze groep tweedetransmigranten (uitgebreid beschreven in o.m. « Arbeidsmarkt ; Diskriminatie ; Gastarbeid » van Haex, Wolf en Martens) begaan waren.

Vele organisaties verdwenen, anderen hielden het hoofd boven water dankzij steun van liefdadigheidsinstellingen en giften. Enige steun werd verleend door gemeenten en provincies (Limburg en Oost-Vlaanderen stichtten in de loop der jaren hun eigen onthaaldiensten). De idee van « gastarbeid » verschoof van « tijdelijk » naar « blijvend » fenomeen in onze samenleving ; van « gastarbeid » naar « immigratie » ! De migratiestop in 1974 afgekondigd versterkte deze verschuiving. De aksenten kwamen anders te liggen : van louter « onthaal en opvang » naar « onthaal en opbouw ». De waarde van het opbouwwerk als methode om de problemen inzake immigratie « structureel » op te lossen, werd erkend. In het kader van deze samenlevingsopbouw en meer bepaald, het categoriaal opbouwwerk, werd vanaf 1975 het Centrum voor Buitenlandse Werknemers te Borgerhout, en vanaf 1976 de Dienst voor Migranten te Vilvoorde, gesubsidieerd voor projecten op lokaal vlak door Nederlandse Cultuur. De verscheidenheid van de initiatieven en de nood tot planning, noopte evenwel tot overleg, zowel op provinciaal als op nationaal niveau.

Op 16 december 1977 werd dan de v.z.w. Vlaams Overlegcomité Opbouwwerk Migratie (V.O.C.O.M.) opgericht. De oprichting van deze v.z.w. ging gepaard met het in het leven roepen of herstructureren van de verschillende provinciale instellingen. Voor het Ministerie van Nederlandse Cultuur betekende dit het herzien van het beleid en de subsidiepolitiek t.a.v. het opbouwwerk met migranten.

Doelstellingen van het V.O.C.O.M.

1. Het verzorgen van informatie en vorming ten behoeve van centra, groepen en verenigingen die wer-

ken met migranten, alsook ten behoeve van al diegenen die met het onthaal en de begeleiding van migranten te maken hebben.

2. Het coördineren van activiteiten en projecten van de centra die deel uitmaken van het V.O.C.O.M., om zodoende een gezamenlijk beleid m.b.t. onthaal en begeleiding van migranten te kunnen uitwerken.
3. Het realiseren van een gezamenlijke vertegenwoordiging bij beleidsinstanties om zodoende noodzakelijke structuurverbeteringen te bevorderen.

De structuur van het V.O.C.O.M.

Het V.O.C.O.M. steunt in de eerste plaats op provinciale overlegstructuren, die plaatselijke initiatieven bundelen. Zo werd in Oost-Vlaanderen en in Limburg, een v.z.w. opgericht die gesubsidieerd wordt met elk een vrijgestelde. Voor Antwerpen krijgt het Centrum Buitenlandse Werknemers een officiële bevestiging van zijn coördinatie t.a.v. de ganse provincie en wordt een vrijgestelde toegevoegd voor het arrondissement Mechelen. In Brabant werd het O.C.G.B. - C.A.I.B. (Comité d'Accueil aux Immigrés du Brabant) gesplitst in een Nederlands-talige en een Franstalige v.z.w., en het Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant (O.C.G.B.) overkoepelt nu de initiatieven in Vlaams-Brabant en Brussel. Nationaal wordt het V.O.C.O.M. bedacht met één vrijgestelde. Het zal uit deze korte omschrijving al duidelijk zijn dat iedere provincie een structuur heeft aangenomen, steunend op reeds aanwezige groepen en dat zo de eigenheid kon bewaard blijven.

Deze hele operatie is bovendien geen eindpunt, maar een nieuwe start. Steunend op de jarenlange ervaring van heel wat basiswerkers, kan een Vlaams Overlegcomité Opbouwwerk Migratie een deskundige aanpak van gemeenschappelijke problemen verzekeren en zo een beleid mogelijk maken waarbij men aan de gerechtvaardigde wensen van de migranten niet al te licht meer voorbij kan gaan.

Dat V.O.C.O.M. geen sluitstuk is betekent tevens dat de verschillende provinciale initiatieven en de nationale overkoepeling een open karakter vertonen : iedereen die bij de problematiek gastarbeid betrokken is kan op één of andere wijze aan het overleg deelnemen.

We onderscheiden structureel, vier soorten leden :

1. Verenigingen van gastarbeiders.
2. Opbouwwerken met gastarbeiders.
3. Organisaties, diensten, die ook met gastarbeidersproblemen begaan zijn.
4. Individuen (experts, hulpverleners, ...)

De effectieve leden zijn te zoeken onder 2 (de opbouwwerken), ook onder 1, maar tot nu toe zijn deze bijna niet vertegenwoordigd, behalve dan in Limburg waar de immigratie reeds vanaf de veertiger jaren begon. De adviserende leden onder 3 en 4. De effectieve leden (opbouwwerken, verenigingen van gastarbeiders), hebben de juridische vorm van een v.z.w. met een vast sekretariaat (kwestie van continuïteit en onafhankelijkheid t.a.v. de overheid).

Werking van het V.O.C.O.M.

Nationaal :

Vanuit de doelstellingen en vanuit de optie de samenlevingsopbouw met migranten te bevorderen, werden volgende projecten als start van de werking van het V.O.C.O.M. gepland.

1. Onderzoek : Naast onderzoek dat dient te gebeuren ter ondersteuning van geplande projecten en onderzoek op lange termijn i.v.m. opbouwwerk met migranten, werd het voor de startfase belangrijk geacht een onderzoek uit te voeren naar wat bestaat aan eigen organisaties en verenigingsvormen van migranten-arbeiders in het Vlaamse land. Dit dossier is hiervan een eerste beperkt resultaat.

2. Opzetten van initiatie-cyclus die een inleiding biedt tot het globale veld van de migrantenproblematiek in België. Dit werkingsjaar zullen een aantal centra deze cyclus werkzaam maken.

vervolg p. 13

Fig. 1 :
formele structuur

V.O.C.O.M. - v.z.w.

Algemene Vergadering

Effectieve leden

Antwerpen	Brabant	Limburg	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen
- Centrum Buitenlandse Werknemers : Janssen P.	- Arabische Vereniging Brabant : Chairi M.	- Werkgroep Gastarbeid Wereldscholen : Michielsens K.	- Aktiegroep Gastarbeiders (Gent) : De Stoop C.	- De Hut - Oostende : De Vloed J.
- Centrum Buitenlandse Arbeidersgezinnen : Meire A.	- Dienst voor Migranten Vilvoorde : Notebaert M.	- Opbouwwerk Lanklaar : Lambregts S.	- O.S.W. - Centrum voor Migranten (St. Niklaas) : Wijmeersch L.	
- Centrum Gastarbeid Mechelen : Jansen F.	- Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant : Michiels L. (ondervoorzitter)	- Buurtwerk Zwartberg : Michielini L.	- SODIGA (Sociaal Dienstbetoon Gastarbeiders - Aalst) : Fouquaert V.	
- Vereniging Gastarbeiders Mol : Van Ende G.		- Projekt Steenveld : Leyssens-Haselaers M.	- SELAM (Gent) : Bracke P.	

Adviserende leden

Overheidsdiensten	Deskundigen		
	Organisaties	Individen :	
- Provinciale Onthaaldienst Gastarbeiders (Limburg : Rosiers-Leonard M.C.	- Ministerie van Nationale Opvoeding : Nason F.	- A.C.L.I. : Lamonaer R. (Italiaanse christ. arbeiders organisatie)	- H. Swinnen
- (Provinciaal Integratiecentrum - Oost-Vlaanderen)	- Caritas Internationaal Hulpbetoon : Debrandt E.	- Oekraïense Vereniging : Kohut.	- J. Vranken (voorzitter)
	- Dienst Migranten : Fineau N.	- A.B.V.V. : Gogne G., Gramm P., Govaerts J., Verdonck R.	- H. Talloen
	- Nationaal Verbond Diensten Maatschappelijk Werk : Lefevre B.	- A.C.V. : Echeverria M., Sarie A., Pelusi M.	- A. Martens
	- Belgische Liga ter Verdediging van de Rechten van de Mens : Pittery-Van Son L.		

Namen in vetjes = Leden van de Raad van Beheer

Enkele bedenkingen bij deze organigrammen (fig. 1 en 2) :

De enigszins als « verward en onduidelijk » overkomende structuur van het overleg is te wijten aan : - het open en dynamisch karakter van deze ;

— het feit dat éerst de vertegenwoordiging en de structuur van het V.O.C.O.M. werd op punt gesteld, waarna de provinciale overlegstructuren pas werden aangepakt ; Dit proces had als konsekwentie dat de « sterkere » verenigingen de « zwakkere » erbij hebben betrokken. Genuanceerder gesteld : in eerste instantie was de oprichting van het V.O.C.O.M. een behoefte die sterk leefde bij de vrijgestelden van verenigingen die aan het migrantenprobleem werkten. Het onderscheid « sterk » en « zwak » kan vervangen worden door « professioneel » — « vrijwilliger ».

— het feit dat het Centrum Buitenlandse Werknemers (C.B.W.) en het Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant (O.C.G.B.) als verenigingen vertegenwoordigd zijn in het overleg, dit in tegenstelling tot het S.G.O.V. (Samenlevingsopbouw Gastarbeiders Oost-Vlaanderen) en het L.O.C.O.M. (Limburgs Overlegcomité Opbouwwerk Migratie). Dit omdat deze laatste nog niet bestonden als vereniging bij de oprichting van het V.O.C.O.M.

Fig. 2 :
Werkingstructuur Opbouwwerk-Migranten
in Vlaanderen

Overlegorganen + vrijgestelden betaald door Min. Nedl. Cultuur voor overleg :

Antwerpen	Brabant	Limburg	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen
Centrum Buitenlandse Werknemers (C.B.W.) Debruycker R., Janssen P., Meire A.	Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant (O.C.G.B.) Lutjeharms H., Castelein T. (elk half-time)	Limburgs Overlegcomité Opbouwwerk Migratie (L.O.C.O.M.) Lagana D.	Samenlevingsopbouw Gastarbeid Oost-Vlaanderen (S.G.O.V.) Wijmeersch L.	Geen overlegorgaan ; geen vrijgestelde.

Leden :

Opbouwwerken - effektieve leden :	Opbouwwerken :	Opbouwwerken - effektieve leden :	Opbouwwerken :	Mogelijke leden :
- Buitenlandse Arbeiders Borgerhout. - CEBAG - Socio-kulturele Islamitische Vereniging. - Werkgroep Gastarbeid Merksem. - Sociale Dienstverlening Posthof. - Vereniging voor Gastarbeiders Mol. - Onthaalcentrum Gastarbeiders Boom. - Sociaal Dienstbetoon Gastarbeiders Turnhout. - Vereniging Turkse Arbeiders Antwerpen. - Centrum Marokkaanse Arbeiders Antwerpen. - YWCA. (Buurthuis De Bleek) (Buurthuis Zuid) - Centrum Gastarbeiders Mechelen. - Werking Gastarbeid Mechelen. - Telegroep Lier. - Turkse Vereniging Willebroek - Werking Marokkaanse Arbeiders Willebroek.	- Dienst voor Migranten - Vilvoorde : Notebaert M., Chairi M. Vanderlinden J. Wouters W. - Sociale Diensten Schaarbeekse Wijken : Martens A., Lauwers P. - Werkgroep Gastarbeid Molenbeek : Masschelein R. - Centrum voor Menswelzijn - Halle : Devillé J. - Centrum voor Maatschappelijk Werk - Leuven : Van Rooy P. - Belgische Liga ter Verdediging van de Rechten van de Mens : De Kock M. (C.A.S.I. - Centro di Azione Sociale Italiano).	- Buurthuis Houthalen - Meulenberg : Vanschoren-Maiquez C. (penningmeester) Van Haandel-Alfarano, Stulens-Grootaers M. - Lindeman-Zolder : D'Amico L., Sahin A., Bartels J. - Opbouwwerk Lanklaar : Lambregts S., Smeets M., (sekreteraris), Cellini G. - Buurtwerk Winterslag : Romagnoli M., Zangari D., Monachesi G. - Wijkwerk Sledderlo : Lingier J., Joumani A. - Buurtwerk Zwartberg : Micheli L., Leekens G., Orlando G. - Projekt Steenveld : Leyssens-Haselaers M., Zevne-Zevne S., Tsipkas-Deligiorgi.	- Aktiegroep Gastarbeiders Gent : De Stoop C. (voorzitter) SELAM (Gent) : Bracke P. (sekreteris) - SODIGA (Sociaal Dienstbetoon Gastarbeiders - Aalst) : Fouquaert V. (ondervoorzitter) - O.S.W. - Centrum voor Migranten (St. Niklaas) : Schroyens P., (penningmeester)	- De Hut Oostende) - Opbouwwerk voor Migranten Kortrijk.
- Pedagogisch Centrum Antwerpen. - A.C.V.-Antwerpen. - A.B.V.V.-Antwerpen. - Christelijke Mutualiteiten. - Provinciebestuur Antwerpen 3de afd. - O.C.M.W.-Antwerpen 2de afdeling. - Belgische Liga ter Verdediging van de Rechten van de Mens - afd. Antwerpen. - Antwerps Advokatenkollektief. - Sociaal Centrum Lier - Dienst Immigratie - R.V.A.	- Organisaties : - A.C.V. : Vansintjan P. - A.B.V.V. : - Vanderheuden V.	- Adviserende leden : - Werkgroep Migratie Wereldscholen : Michielens K., Quintens R. (voorzitter), Nurretin B. - Overlegcomité Maatschappelijke Diensten kanton Beringen : Driesen M. - Provinciale Onthaaldienst Gastarbeiders (P.O.G.) : nog aan te duiden.	- Organisaties : - A.C.V. : Echeverria M. - A.B.V.V. : Gratz E. - Welzijnszorg : Van Effeltaire C. - St. Vincentius : Vervenne. - Organisatie Tunesiërs : De Baere S.	- Deskundigen : - Marijns - Vervaeet P.

Adviserende leden :

- Pedagogisch Centrum Antwerpen.
- A.C.V.-Antwerpen.
- A.B.V.V.-Antwerpen.
- Christelijke Mutualiteiten.
- Provinciebestuur Antwerpen 3de afd.
- O.C.M.W.-Antwerpen 2de afdeling.
- Belgische Liga ter Verdediging van de Rechten van de Mens - afd. Antwerpen.
- Antwerps Advokatenkollektief.
- Sociaal Centrum Lier
- Dienst Immigratie - R.V.A.

(de leden van de Algemene Vergadering en Raad van Beheer werden op 21/9/1978 aangeduid.)

V.O.C.O.M. - v.z.w.
vrijgestelde : Van Look L.

fig. 3 :
Subsidiering Ministerie voor Nederlandse Cultuur
Opbouwwerk vreemdelingen

V.O.C.O.M. :	800.000 F.*	
C.B.W. :	1.500.000 F.*	* maximale subsidie berekend :
O.C.G.B. :	600.000 F.*	90 % wedde vrijgestelde
L.O.C.O.M. :	500.000 F.*	75 % werkingskosten
S.G.O.V. :	500.000 F.*	
De Hut-Oostende :	100.000 F.*	
Mini-projecten :		
C.B.W. :	100.000 F.	
S.G.O.V. :	50.000 F.	* mini-projecten : lokale basisprojecten met migranten.
O.C.G.B. :	nog niet bepaald	
L.O.C.O.M. :	het overblijvende van 500.000 F.	
West-Vlaanderen :	geen	
Totaal :	4.150.000 F.	

vervolg van p. 10

3. Opzetten van informatie-cycli en/of uitgeven van informatiebundels om het onthaal, de hulpverlening en de begeleiding van migranten kwalitatief te verbeteren. Om dit te bereiken werden een aantal werkgroepen op provinciale basis opgericht en nationaal gekoördineerd, rond de voornaamste probleemgebieden :

a. Wetgeving en administratie. — De aktie rond het wetsontwerp inzake de «toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen», die zijn uitdrukking vond in een perskonferentie, werd door deze werkgroep voorbereid. Het bestuderen en verspreiden van nieuwe juridische en administratieve ontwikkelingen inzake het vreemdelingenrecht is haar konstante zorg.

b. Islam. — Deze werkgroep tracht de «Islam-sfeer» in zijn ruimste betekenis te bestuderen en te vertalen naar gevolgen binnen de Belgische samenleving. De problemen inzake de aanstelling van imams en de oprichting van moskeeën zijn hiervan de konkrete vertaling. Het werkzaam maken van deze problemen is de taak van deze werkgroep.

c. Funktionele alfabetisatie. — Met dit projekt wordt bedoeld te werken rond taalonderwijs aan volwassenen en rond vormingsactiviteiten voor migranten. Om beide aspecten te omvatten wordt er gesproken van funktionele alfabetisatie. Het gaat hier om het tot stand brengen van een koördinatie en uitwisseling m.b.t. wat er op dit vlak gebeurt op verschillende plaatsen om zodoende de kwaliteit ervan te verbeteren. Volgende aspecten dienen nog uitgewerkt :

- opsporen en inventariseren van plaatselijke initiatieven,
- tot stand brengen van uitwisselingsmogelijkheden en bevorderen van onderlinge samenwerking,
- onderzoeken van vormings- en bijscholingsmogelijkheden voor migranten binnen bestaande structuren,
- prospekteren van samenwerkingsmogelijkheden, vb. met de R.V.A. in het kader van beroepsopleiding.

d. Projekten inzake huisvesting en gezondheidszorg bevinden zich nog in hun beginfase. De structurering van de provinciale aanzetten zal dit werkjaar dienen te gebeuren.

4. Werkgroep vrijgestelden : Deze wil een stimulerende faktor zijn in het tot stand komen van het overleg inzake migranten én een voorbereidende rol spelen in de belangenbehartiging. Momenteel wordt gewerkt aan een konkrete vertaling van de ideeën van het V.O.C.O.M. qua werking met migranten via het op punt stellen van werkingscriteria.

Provinciaal :

Zoals hopelijk uit deze projekten blijkt, is de werking van het V.O.C.O.M. zowel naar inhoud als naar vertegenwoordiging naar de overheid toe, duidelijk gebaseerd op de provinciale werkingen. Zonder werking ter plaatse is koördinatie en belangenbehartiging immers een leeg woord.

Enkele moeilijkheden in dit proces :

Het merendeel van de provinciale overlegstructuren is nog maar net bezig met de structurering van het overleg. Het feit dat een aantal vrijgestelden van het plaatselijk opbouwwerk dienden over te schakelen naar een werking op provinciaal overlegniveau (zoals gewenst door het Ministerie van Nederlandse Cultuur), is hierin een verklarende faktor, alsook de begrijpelijke aarzende houding van lokale projekten t.o.v. het opzetten van een overlegstructuur. Ook de «artificiële» opdeling van het lokale basiswerk is hierin een verklarende faktor. Buurtwerk in een migrantenbuurt is en blijft immers buurtwerk (zegt het Ministerie), en wordt dus financieel gesubsidieerd via de werkingscriteria voor het buurtwerk. Hun belangen worden verdedigd via de federaties Buurtwerk en Buurtopbouwwerk. Toch moeten deze mensen betrokken worden in de overlegstructuren van migrantenwerking (zegt het Ministerie). Hun «financiële» belangen liggen echter elders.

En tot slot deze bedenking : niet zo begrijpelijk is dat vaak problemen ontstaan niet om inhoudelijke discussiepunten, maar wel uit rivaliteit tussen opbouworganen of personen, uit een soort territorium-verdedigingsreactie. Alsof de buitenlanders tot iemands territorium behoren, laat staan gediend zijn met zulke onhebbelijkheden. Bovendien immobiliseert dit voortdurend op mekaar vingers kijken voor een deel het nationaal overleg. De vrijgestelde van V.O.C.O.M. wordt in de rol van bemiddelaar geduwd, met voortdurend op zijn tellen passen om niet op gevoelige tenen te trappen, en kan zo heel wat minder energie besteden aan het echte opbouwwerk.

Het Ministerie van Nederlandse Cultuur

Het V.O.C.O.M. werd duidelijk opgericht als bezuinigingsmaatregel. Door

vier vrijgestelden méér te subsidiëren vanaf 1978, kon men de vraag van heel wat plaatselijke opbouwwerken blokkeren. Op korte termijn is dit nu weer niet zó ongelukkig. Als er moet bezuinigd worden (blijft de vraag of dit in deze sektor kan/mag), dan liever op deze manier dan door willekeurig enkele projekten te subsidiëren en andere te laten vallen. Bovendien biedt dit aan de totaliteit van de projekten de mogelijkheid de noden (en prioriteiten hierin) gezamenlijk te omschrijven en aan kollektieve belangenbehartiging te doen t.a.v. het Ministerie. Deze kollektieve belangenbehartiging zal echter op langere termijn inhouden (en deze termijn zal niet eens langer zijn dan één à twee jaar!) dat men dient te vechten voor subsidiëring - ook van personeel - aan basisprojecten. Het is onhoudbaar voor een plaatselijk opbouwwerk met enige expansiekracht om jaren zonder personeel, op louter vrijwillige basis te blijven draaien. Blijft het punt dat het lanceren van een nationale koördinatie en van provinciale overlegstructuren, met voor elk één betaalde kracht, op zich, reeds een bedenkelijke zaak is. Of is ook dit een middel om het ontdekken van nieuwe noden af te remmen? Uitbreiding moeten we immers — naar het zeggen van de heer Albrechts Kabinet-adviseur Ministerie van Nederlandse Cultuur, niet te snel verwachten.

Tenslotte valt voortdurend als contrast met deze erg beperkende subsidiëringpolitiek op hoe de administratie poogt greep te krijgen op de organisatie van ons overleg : hoe de statuten zijn opgesteld, wie deelneemt,... De achtergrondgedachte is duidelijk «het zich-saf stellen» van de overheid. Zwaar gesubsidieerde en mislukte experimenten leiden tot zulke gedachte... Andere vraag is : overleg ten koste van wat?

Slot.

Het is in dit landje vechten geblazen voor elke frank subsidie, vaak ten koste van de zwakkeren. De opbouwwerken moeten ermee ophouden dit spelletje mee te spelen. Alleen solidariteit kan een middel zijn om van de overheid een redelijke subsidie af te dwingen voor iedereen en dus zeker voor een werking met mensen, die op een zeer belangrijke wijze reeds hebben bijgedragen en zullen blijven bijdragen aan de economische rijkdom van dit landje.

Lieven VANDENBERGHE
Hugo SWINNEN
Lode VAN LOOCK

Plaatselijk werk geen frank waard?

Gesprek met Frank Janssen van het Centrum Gastarbeid Mechelen, en Rudi Possemiers van de Werking Gastarbeid, over het opbouwwerk met en het onthaal van migranten in Vlaanderen.

Frank: « Er zijn 3 werkingen in Mechelen: Werking Gastarbeid in de Nokerstraat, Centrum Gastarbeid Mechelen in de Augustijnenstraat en de Stedelijke Dienst. »

Rudi: « De werking in de Nokerstraat is eigenlijk nog altijd gericht op het eerste onthaal van de gastarbeiders, materiele hulp en bijstaan in de opvoeding van de kinderen, plus contacten met de school en zo. »

Wat er anderszins bestaat is het onthaal van de jongeren in een jeugdhuis. Voorts trachten wij ook wat te doen langs buurtwerk met de volwassenen rond problemen die zich in de buurt stellen. »

Frank: « De grootste activiteit van het Centrum Gastarbeid Mechelen is naschoolse begeleiding van kinderen uit de buurt van de Augustijnenstraat. Verder geven we basis-Nederlands voor volwassenen. Dat was aanvankelijk een heel groot succes: er kwamen een vrij groot aantal mensen op af, maar we moesten er geen geheim van maken dat we dus geboycot geweest zijn door de Amicales. Voorts zijn er Arabische lessen voor Belgen en Arabisch voor Marokkanen die hun taal willen blijven beheersen. »

Geld... ?

Frank: « Volgens mij is het de laatste tijd wel een tendens om groepen die zich met arbeiders bezighouden financieel te steunen, niet veel, een paar 1000 F per jaar, maar het is een pluspunt. »

Rudi: « Als ge evenwel bekijkt hoeveel gastarbeiders er zijn in België, zou er toch een serieus bedrag aan subsidies voor mogen loskomen, ter organisatie, ter vorming van die mensen, want ik vind dat er nog altijd een speciale aanpak nodig is voor Marokkanen, voor Spanjaarden, e.d. Daar moet geld voor los kunnen komen. In 't Antwerpse begint dat, van vrijwilligers die zich organiseren, maar die gewoon geen steun krijgen vanuit het Ministerie. Als ge ziet dat mensen al 10, 15 jaar werken en dat gewoon gratis doen. »

Frank: « Hier in de provincie Antwer-

pen zie ik helemaal niets van overheidswege voor de gastarbeiders, zeker niet in Mechelen, tenzij voor de Spaanse vereniging, die van de stad een toelage krijgen en dan mogen meedoen aan een bloemencorso ofzo... maar voor de Marokkanen is er dus helemaal niets. »

Het Centrum Gastarbeid Mechelen (C.G.M.) krijgt een kleine subsidie van Caritas Catholica, éénmaal per jaar, en verder nog een kleine subsidie van de provincie maar die is miniem, amper voldoende om de huishuur (1500 F/maand) mee te betalen... Wij leven van giften, sturen bedelbrieven, dat zou niet moeten zijn. »

Rudi: « Bij ons is het wel iets beter doordat het buurtwerk de werking met Marokkanen mogelijk maakt. Het buurtwerk is gesubsidieerd voor 90 % van een wedde. Voor de gastarbeiderswerking zelf wordt er niets betaald. Hier en daar komt er een toelage van soms 2000 F en voor de rest moet ge van giften leven en zelf wat verzinnen (iets verkopen, of wat dan ook...) De Marokkaanse werking op zich is dus onleefbaar: de subsidie komt via het buurthuis, de jeugdwerking. »

Wat er met die nieuwe wetgeving gebeurt is: men komt van een slechte wet naar een nog slechtere wet. Er is geen evolutie; men kan met de gastarbeider nog altijd doen wat men wil en zolang dat deze situatie blijft bestaan kan men van een echt onthaal moeilijk spreken. Vrijwilligers kunnen blijven doorwerken aan onthaal van de kinderen, maar boven hen hangt de vrees van de ene op de andere dag uit het land gezet te worden. »

Frank: « Trouwens, Tewerkstelling en Arbeid, de R.V.A. doet voor de Belgen al niets en die gaan zich dus niet geroepen voelen om voor de gastarbeiders in de bres te springen. »

Rudi: « Dus er kan nog veel gebeuren van overheidswege. Eén ding zou kunnen zijn: de basisgroepen een beetje beter te steunen die nu al werken en ervaring hebben. »

V.O.C.O.M.:

Frank: « Ik ben een paar maal naar

een vergadering van het V.O.C.O.M. geweest, en ik ben niet meer van plan te gaan, want ik vind het een hoop geleuter en dat ze weinig doen. Ze hebben misschien te kampen met financiële moeilijkheden en met een tekort aan mensen, maar wij ook, dat is dus geen ekskus. »

Rudi: « Tot hertoe hebben we niets ondervonden van het al of niet bestaan van het V.O.C.O.M. Er is nog niets gebeurd. Misschien is het het juist dat zij meer initiatief moeten nemen op vlak van de wetgeving... Ze zouden daar ten eerste al meer initiatief moeten genomen hebben! Dat hebben ze niet gedaan! Het is een organisatie die al van in het begin ten dode was opgeschreven, gezien de beperkte subsidies en de beperkte mankracht. »

Frank: « 't Is nu een groep, en ik had verwacht dat ze vormingscyclussen zouden inrichten om vrijwilligers te scholen (zoals trouwens op vergaderingen van het V.O.C.O.M. gezegd werd...), dat is niet gebeurd. We hebben het nu zelf georganiseerd, het overleg Mechelen althans, een cyclus die heel het jaar, elke maand, loopt. Dat is echt niet zoveel werk geweest om dat voor te bereiden. Dus als een aantal kleine groepjes dat kunnen in 't Mechelse, dan moet een organisatie als het V.O.C.O.M. dat op landelijk vlak ook kunnen. Ook zouden zij gewerkt hebben rond het nieuwe statuut van de vreemdeling... »

Ik ben een beetje gedésillusionneerd in het V.O.C.O.M. want zij waren eigenlijk geroepen om daar actie tegen te voeren, omdat zij als overkoepelend orgaan volgens mij alle groepen meer moesten aanzetten, en meer de gelegenheid moesten geven om samen te werken rond een actieplan tegen het nieuwe statuut van de vreemdeling zoals het nu door de Kamer is gejaagd... »

Ze hebben een schone opening met receptie gedaan op het Kasteel van Steenokkerzeel, en dat is alles wat ik van het V.O.C.O.M. praktisch gezien heb. »

Sarie ABDESLAM

Gesprek met minister van cultuur De Backer:

« Kultuur toevallig betrokken bij gastarbeidersproblematiek ».

Bij de structurering van het opbouwwerk met migranten is het Ministerie van Nederlandse Cultuur een belangrijke medespeler. Welk is daarbij het opzet geweest om de oprichting van het V.O.C.O.M. (Vlaams Overlegcomité Opbouwwerk Migratie) en de provinciale overlegorganen te stimuleren?

« Er zijn talloze lokale en regionale groepen, organisaties en instellingen die zich bezighouden met de gastarbeiders. De enen werken al beter dan de anderen, sommige gaan ter ziele. Wij zijn dan begonnen met twee centra te subsidiëren in het kader van het opbouwwerk met migranten, nl. het Centrum voor Buitenlandse Werknemers te Borgerhout, en het Centrum voor Migrantanten in Vilvoorde. »

Sindsdien zijn er nog veel initiatieven bijgekomen. Onze bedoeling om het provinciaal overleg te stimuleren is allereerst een ontmoetingsmoment te creëren waar ervaringen en inzichten kunnen uitgewisseld worden, waar gezamenlijk initiatieven kunnen genomen worden en waar diensten kunnen verleend worden aan groepen en organisaties die met gastarbeiders bezig zijn. »

Tevens zien wij in die overlegstructuren een vorm van groene tafels waar problemen gesignaleerd en verwoord worden en waar reeds de eerste elementen van een beleid kunnen besproken worden. »

Bij de verschillende groepen leeft wel sterk de vrees dat het Ministerie van Cultuur de afbouw van de lokale initiatieven op het oog heeft. Een pil die dan verguld wordt met het provinciaal overleg.

« Dat is geenszins de bedoeling. Denk maar aan de subsidiëring voor vrijgestelden in centra als te Vilvoorde, 't Kiel en Borgerhout. Wat wij juist vragen is dat deze centra hun gezichtsveld enigszins zouden verruimen zodat er meer gekoördineerd wordt gewerkt. Het idee van overleg is dan niet voortgesproten uit een zorg voor bezuiniging, maar wel uiteen zorg om tot een zekere ordening te komen. »

Vandaar dan ook de piramidale opbouw opdat het overleg er dan toch enigszins voor kan zorgen dat men het andere (lokale werk) in de hand houdt zodat men voorkomt dat men iets blijft subsidiëren dat nietmeer bestaat. »

Nochtans werd aan de vrijgestelden opgelegd dat zij niet meer lokaal zouden werken, maar zouden gaan werken voor het provinciaal overleg. Daartegenover staat dan dat als een lokaal centrum zich weet uit te bouwen, de nood aan een vrijgestelde zich vlug laat voelen. Men kan zich dan toch niet van de indruk ontdoen dat dit neerkomt op een bezuinigingsmaatregel.

« Je moet weten hoe dat in ons land verloopt. Een aantal vrijwilligers zetten zich in voor een bepaalde zaak. Na een tijd lopen zij alle ministeries af om subsidies voor vrijgestelden te krijgen. En uiteraard komt men terecht bij het Ministerie van Nederlandse Cultuur omdat dat het subsidiëringministerie is. Eigenlijk is het opbouwwerk maar sinds ik hier op dit departement ben betoelaagd geworden. Ook zijn er een aantal moeilijkheden om het opbouwwerk in zijn geheel aanvaardbaar te maken tegenover het establishment. De meeste initiatieven komen vanuit een alternatieve hoek. Het hele idee is eigenlijk nog nieuw. En het establishment loopt daar niet zo warm voor. »

We zitten nu in een periode van crisis en dat geeft ook zijn moeilijkheden. Toch trachten we voldoende middelen te vinden om het plaatselijk werk en het werk van het voluntariaat voldoende te honoreren. We trachten dan de voorwaarden te scheppen opdat er waarden geformuleerd en noden gesignaleerd zouden worden. Daarom het opzet van het overleg, dat het lokale werk moet ondersteunen. Nu kan het ministerie van nationaal uit, lokale en provinciale projecten en vrijgestelden subsidiëren, maar men zou ook er toe moeten kunnen komen dat de werkingskosten zouden gedragen worden door lokale en provinciale overheden. »

Bij de structurering van het opbouwwerk met migranten blijkt dat er vanuit de administratie bepaalde voorwaarden worden gesteld. Zo moeten o.m. de buurtwerken betrokken zijn bij de verschillende overlegstructuren. De meeste buurtwerken hebben reeds gekozen voor bepaalde federaties; voor hen is er trouwens reeds een dekreet in de maak. Zij gaan zich dan ook niet engageren in een nieuwe sektor waar nog alle dekreteringswerk moet gebeuren. Wordt hiermee het overleg niet ondermijnd?

« Het buurtwerk heeft een eigen inbreng in de integratie van gastarbeiders. Men moet in de verschillende lokaliteiten de keuze laten welke werkmethode men gebruikt. Tot hertoe hebben wij altijd gedacht het werk met gastarbeiders te zien als kategoriaal opbouwwerk. Moeten wij het buurtwerk daar in onderbrengen? Ik denk het niet. De buurtwerken spelen een speciale rol in de integratie van de gastarbeiders en dat moet behouden blijven. Het komt er dan niet op aan buurtwerk tegenover opbouwwerk te zetten. Waar wij van vertrokken zijn is dat het opbouwwerk, dat nieuw van idee is, ook zijn kansen moet krijgen zij dat het nu, gezien de economische crisis, wel enigszins beperkt moet blijven. Hoe het in de toekomst dan allemaal moet verlopen, zie ik zelf nog niet. Maar alleszins zal er een ruime consultatie met de betrokkenen moeten georganiseerd worden. »

vervolg op p. 23

foto Pilon

MIGRANTENWERKING IN VLAANDEREN

Antwerpen :

Centrum Buitenlandse Werknemers (CBW) Van Daelstraat 32 2200 Borgerhout tel. 031/353406. Centrum voor categoriaal opbouwwerk met gastarbeiders voor de provincie Antwerpen. Onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting, dokumentatie en informatie.

Buitenlandse Arbeiders Borgerhout (BAB) Van Daelstraat 32 2200 Borgerhout tel. 031/353406. Sociale dienst, taallessen Nederlands-Frans, vrouwencentrum, huisartsenpraktijk.

Centrum Buitenlandse Arbeidersgezinnen (CEBAG) St. Bernardsesteenweg 179 2020 Antwerpen - Kiel tel. 031/383267. - Sociale dienst, naschoolse begeleiding, vrouwenwerking, gezinsbegeleiding.

Socio-kulturele Islamitische Vereniging, Lieven Bouwensstraat 5 2710 Hoboken tel. 031/275793.

Werkgroep Gastarbeiders Merksem, Gagelveldenstraat 73 2060 Merksem tel. 031/454867. Individuele hulpverlening.

Sociale Dienst Vreemdelingen - Posthof Daenenstraat 14 2600 Berchem tel. 031/397559. Sociale dienst, jeugdactiviteiten.

Vereniging voor Gastarbeiders Mol Ginderbuiten 212 2400 Mol. Sekr. (Geel) tel. 014/589224. Sociale dienst, moskee (Ginderbuiten), Turkse lessen in scholen na lesuren.

Onthaalcentrum Gastarbeiders Boom Antwerpsestraat 14 2650 Boom tel. 031/889632. Sociale dienst, moskee, Nederlandse taalbegeleiding thuis.

Sociaal Dienstbetoon Gastarbeiders Turnhout Tramstraat 78 2300 Turnhout tel. 014/412386. Individuele hulpverlening.

Vereniging Turkse Arbeiders Antwerpen en Omgeving Dendermondestraat 34 2000 Antwerpen. Sociale dienst, moskee, Turkse lessen, Koranlessen, jeugdactiviteiten en vorming.

Centrum Marokkaanse Arbeiders Geuzenstraat 20 2000 Antwerpen. Voorzien : sociale dienst, Arabische bibliotheek, vorming, Nederlands en Arabisch voor kinderen en volwassenen.

YWCA Paleisstraat 41 2000 Antwerpen. tel. 031/381693. Open deur, ontspanning, jeugdactiviteiten, Marokkaans comité, werking buitenlandse vrouwen.

Pedagogisch Centrum Stad Antwerpen Zirkstraat 36 2000 Antwerpen. tel. 031/311690. Onderwijsopbouwwerk Turken - Marokkanen, projekt onderwijsproblematiek.

ACV - Dienst Arbeidsrecht Nationalestraat 111 2000 Antwerpen. tel. 031/325880. Juridische - administratieve bijstand en syndikale vorming vreemdelingen-leden ACV.

Werking Gastarbeid Nokerstraat 8 2800 Mechelen. tel. 015/217104. Individuele hulpverlening, naschoolse begeleiding, vrouwen-, gezins- en jongerenwerking, Franse les aan kinderen.

Sociaal Centrum Lier Kon. Albertstraat 31 2500 Lier. tel. 031/801801. Jeugdbegeleiding, Sociale hulp, Turkse Vereniging : onderwijs.

Telegroep Lier Antwerpsesteenweg 381 2500 Lier. Gezinsbegeleiding.

Turkse Vereniging Kapellenboslaan 154 2660 Willebroek. tel. 031/868500. Moskee, kultureel werk.

Centrum Gastarbeiders Mechelen (CGM) Augustijnenstraat 14 2800 Mechelen. Nederlandse taallessen, naschoolse begeleiding, Arabische les.

ABVV - Dienst Vreemdelingen Ommeganckstraat 35 2000 Antwerpen. tel. 031/313880. Juridische bijstand vreemdelingen-leden ABVV.

Oost-Vlaanderen

Samenlevingsopbouw Gastarbeiders Oost-Vlaanderen (SGOV) Fonteyneplein 30 9000 Gent. tel. 091/26536. Overlegorgaan provincie Oost-Vlaanderen. Woonfonds, Juridische hulp.

Provinciaal Integratiecentrum Maria Hendrikaplein 27 9000 Gent. tel. 091/211571. Individueel maatschappelijk werk.

SELAM Hoogstraat 40 9000 Gent. tel. 091/251440. Socio-kulturele activiteiten.

Aktiegroep Gastarbeiders, De Stoop Jubileumlaan 466 9000 Gent tel. 091/253333. Individueel maatschappelijk werk, socio-kulturele activiteiten.

Pedagogisch Centrum Kammerstraat 12 9000 Gent. tel. 091/257641. Onderwijs.

Wijkgezondheidscentrum De Sleep Godshuishammeke 4 9000 Gent. tel. 091/234824. Gezondheidszorg.

Turkse Leefgemeenschap Café Anadolu Tolhuislaan 1 9000 Gent. Kulturele activiteiten.

Wetswinkel Sleepstraat 159 9000 Gent. tel. 091/232877. Rechtshulp, huisvesting.

Welzijnszorg, Van Effeltaire Rabotstraat 34 9000 Gent. tel. 091/238580. Individuele hulpmoskee.

SODIGA (Sociaal Dienstbetoon Gastarbeiders) Geeraertslaan 6 9300 Aalst. Huisvesting, individueel maatschappelijk werk, vorming - ontspanning, naschoolse begeleiding.

Centrum voor Migranten Kleine Breedstraat 57 2700 St. Niklaas. tel. 031/768914. Individueel maatschappelijk werk, vorming.

Werkgroep Migrant en School Groendreef 7 9100 Lokeren. tel. 091/485240. Taallessen, naschoolse hulp.

Vrij PMS Torenstraat 30 9100 Lokeren. tel. 091/482794. Schoolproblemen.

Buurthuis 't Hofken Klein Hulst 11 9160 Hamme. Vorming, ontspanning.

St. Vincentiusgemeenschap, Marijns Stationsstraat 19 9200 Wetteren. tel. 091/690562. Individuele hulpverlening.

Club International de Zelzate, Giuseppe Leegstraat 36 9060 Zelzate. Taallessen, Socio-kulturele activiteiten.

Vlaams-Brabant en Brussel :

ABVV Gasthuisstraat 23 1000 Brussel. tel. 02/5121144. Juridische hulp vreemdelingen-leden.

ACLI Paviestraat 22 1040 Brussel. tel. 02/7359486-7359476. Socio-kulturele vorming.

ACV Pletinckxstraat 19 1000 Brussel. tel. 02/5138830. Juridische hulp vreemdelingen-leden.

Arabisch Huis Kartuizerstraat 68 1000 Brussel. tel. 02/5130054. Syndikale vorming.

Belgische Liga ter Verdediging van de Rechten van de Mens Guldenvlieslaan 1 1000 Brussel. Tel. 02/511608. Juridische dienst, akties.

Buurtwerk De Kassei Antwerpsesteenweg 295-244 1000 Brussel. tel. 02/2157667. Onthaal en sociale dienstverlening, akties rond huisvesting.

Buurtwerk Noordwijk Gaucheretstraat 82 1000 Brussel. tel. 02/2412613. Sociale hulp, jongerenwerking, naschoolse hulp, moedertaal, vrouwen-, gezondheids- en huisvestingswerking.

Buurtwerk Oude Markt Blasestraat 120 1000 Brussel. Sociale dienst, jongerenwerking, vrouwenwerking, gezondheidsvoorlichting.

CASA Latino-Americano - SEOUL Zwedenstraat 41 1060 Brussel. tel. 02/5387881-7625293. Onthaal politieke vluchtelingen, kinderteliet, animatie, psycho-therapeutische begeleiding.

CASI Centro di Azione Sociale Italiano Bouwstoffenstraat 5 1070 Brussel. tel. 02/5212125. Vorming, muziek en teater, buurtanimatie in 4 buurten.

Centrum voor Maatschappelijk Werk - Brabantia Handelsstraat 70-72 1040 Brussel. tel. 02/5114255.

Brussel-Onthaal, Taborastraat 6 1000 Brussel. tel. 02/5112715 : opvang, verwijzing.

Dienst Buitenlandse Studenten Voorzorgstraat 60 1000 Brussel. tel. 02/5116943.

Dienst voor Vluchtelingen en Emigranten, Handelsstraat 72 1040 Brussel. tel. 02/5114255.

Spaanse Sociale Dienst Damstraat 16 1000 Brussel. tel. 02/5128272.

Portugese Sociale Dienst, Belvédèrestraat 26 1050 Brussel. tel. 02/6404291.

Turkse Sociale Dienst Van Dijkstraat 54 1030 Brussel. tel. 02/2181428.

Griekse en Marokkaanse Sociale Diensten Kerkstraat 59 1060 Brussel. tel. 02/5372800.

Italiaanse Sociale Dienst Andennestraat 10 1060 Brussel. tel. 02/5371202.

Centrum voor Maatschappelijk Werk De Costerstraat 92 3000 Leuven. tel. 016/226124. Onthaal en begeleiding.

Centrum voor Menswelzijn Dekenstraat 3 1500 Halle. tel. 02/3560992. Sociale dienst, moskee, taallessen Nederlands, werking Marokkaanse vrouwen.

Centrum voor Migranten Mechelsestraat 9 1800 Vilvoorde. tel. 02/25110334. Vorming, individuele hulp, Nederlandse taallessen, vrouwenwerking, onderwijsopbouwprojekt.

Collectivo Psycho-Sociale Bogaerdenstraat 6 3000 Leuven. tel. 016/222053. Onthaal en Psycho-therapeutische hulp vluchtelingen, kinderteliet, tijdschrift « Franjé », animatie.

El Kalima Zuidstraat 69 1000 Brussel. tel. 02/5118217. Taallessen Arabisch, dokumentatie, adviezen gemengde huwelijken, info voor scholen, verplegend personeel over Islam.

Foyer Werkhuizenstraat 23 1080 Brussel. tel. 02/4267495. Kinderateliet, jongerenwerking.

Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant (OCGB) Kogelstraat 34 1000 Brussel. tel. 02/5113266. Overleg Opbouwwerken-migranten in Brussel en Vlaams-Brabant, dokumentatie, werkgroepen, rechtshulp en onderwijs, dienstverlening, tijdschrift « Bareel ».

Sociale Diensten van Schaarbeek Van Schoorstraat 45 1030 Brussel. tel. 02/2413993. Individuele hulp, vrouwenwerking, huurderskollektief, wijkwerking.

Sociedad Hispano Belga Huidevetterstraat 146 1050 Brussel. tel. 02/5125546. Sociale dienst, Nederlandse taallessen, vrouwenwerking, gezinswerking, publikatie tijdschrift.

Solidariteit Vreemde Studenten Raadstraat 29 1050 Brussel. tel. 02/5115595. Sociale dienst.

Spaans Sociaal-kultureel Centrum Van Damstraat 33 1000 Brussel. tel. 02/5128272. Sociale dienst, oudervereniging.

Teranga wijkhuis Transvaalstraat 41 1070 Brussel. tel. 02/5232257. Arabische en Franse lessen aan jongeren, naschoolse begeleiding, wijkwerking.

Vereniging « Hand in Hand » E. Van Grimberghestraat 36 1080 Brussel. tel. 02/4261878. Onthaal en sociale dienstverlening.

Vereniging voor Marokkaanse Arbeiders in België, Oubary Leuvensesteenweg 578 1030 Brussel. tel. 02/7355160. Socio-kulturele vormingsactiviteiten, Arabische lessen voor kinderen.

Culturele Centrale voor Arbeiders uit Turkije Gillonstraat 80 1030 Brussel.

Unie van Turkse-Arbeiders in België Poststraat 32-34 1030 Brussel.

Limburg :

Limburgs Overlegcomité Opbouwwerk Migratie (LOCOM) Laatgoedstraat 26 2300 Genk. tel. 011/356104.

Buurtwerk Steenveld-Koersel, Thonissen, Albertlaan 27 3560 Beringen. Speelpleinwerking, jongeren- en volwassenenwerking.

Toekomst : taallessen Nederlands, Turks voor kinderen.

Buurtwerk Winterslag-Genk, Monachesi, Bijenstraat 6 3600 Genk. Speelpleinwerking, jongerenwerking.

Toekomst : infrastructuurwerking.

Buurtwerk Lindeman-Zolder, D'Amico, Eikenstraat 11 3540 Heusden-Zolder. Speelpleinwerking, infrastructuur- en onderwijswerking, opvang gastarbeiderskinderen.

Buurtwerk Lanklaar-Dilsen, Lambregts, Nieuwstraat 12 3650 Dilsen. tel. 011/755549.

Buurtwerk Meulenbergh-Houthalen Springstraat 48 3530 Houthalen-Hechteren. Speelpleinwerk, jongerenwerking, infrastructuurwerking.

Buurtwerk Zwartberg-Genk Zaveldriesstraat 61 3600 Genk. tel. 011/355368. Jongerenwerking. Toekomst : naschoolse begeleiding, volwassenenwerking.

Buurtwerk Sledderlo-Genk Boenderstraat 160 3600 Genk. Jongerenwerking, taallessen Nederlands.

Provinciale Dienst voor Onthaal van Gastarbeiders Thonissenlaan 19 3500 Hasselt. tel. 011/222986. Maatschappelijke dienst, taallessen aan volwassenen en kinderen, lessen eigen taal en cultuur, bi-kultureel onderwijs, socio-kultureel werk, informatie.

Wereldscholen-Genk, Michielsens, Kempische Steenweg 38 3500 Hasselt. Vormings- en opbouwwerk.

Hier spreekt men Nederlands...

Zoals ieder jaar beginnen ook nu in de maanden september en oktober de taallessen voor gastarbeiders weer. Op de voorbereidende vergaderingen met de lesgevers komen opnieuw dezelfde discussiepunten naar voren. De fundamentele vraag die ieder jaar blijft hangen is: moet er taalles tout court worden gegeven of moet de taalles worden aangegrepen om een stuk vorming — wat dat dan ook inhoudt — mee te geven? En voorts: welk lesmateriaal gaan we gebruiken? Nemen we een bestaande cursus of gaan we er zelf één samenstellen? Geven we de cursus voor één bepaalde nationaliteit, leeftijdsgroep, mannen en vrouwen apart of niet?

In dit artikel kunnen we uiteraard geen antwoord geven op al deze vragen. Toch lijkt het ons zinvol om iets dieper in te gaan op de problematiek in 't algemeen, hoewel we daarmee het gevaar lopen meer vragen op te roepen dan er nu al zijn. Dit artikel kunt u als oriënterend beschouwen; op deelaspecten van het taalonderwijs aan gastarbeiders komen we later graag eens terug.

Met het Nederlands de immigratie doorstaan

Als een gastarbeider Nederlands wil leren, wijst dit erop dat hij zich op de een of andere wijze wil integreren. Laten we nu niet vallen over het woord *integreren*, want dat begrip dekt vele ladingen. Wat we ermee bedoelen is, dat we er ons bewust van moeten zijn dat de immigratie voor een gastarbeider een zeer belangrijke ommekeer is in zijn persoonlijke geschiedenis. Een ommekeer die zich laat voelen in alles wat zich in zijn toekomst gaat afspelen. Zo moet hij in de nieuwe samenleving waarin hij terecht komt — en die op sommige punten niet zo onthelend is als op het eerste gezicht wel lijkt — een gamma nieuwe sociale vaardigheden aanleren. Het leren van de taal is er zo één. Als iemand zich aanbiedt als leerling voor een taalkursus is het dan ook zeer belangrijk om te weten te komen wat de betrokkene van zo'n taalkursus verwacht. Is dit zijn enige redmiddel, of heeft hij zich intussen al weten te behelpen met andere aangeleerde vaardigheden?

Een taalkursus staat dus niet op zichzelf. Hij moet gezien worden in het geheel van sociale vaardigheden die een gastarbeider moet aanleren om zich in stand te houden, zodat hij de migratie als een persoonlijk succes kan ervaren.

De ervaring wijst uit dat de deelnemers met veel enthousiasme aan een cursus beginnen, en dat na enige tijd veel leerlingen wegblijven. Nu is dat een

euvel waaraan ongeveer alle cursussen aan volwassenen lijden — het is blijkbaar inherent aan iedere vorm van onderwijs waar geen leerplicht achter zit en die in de vrije tijd plaatsheeft, dat de afvalligheid groot is, maar dat mag ons er niet van weerhouden om naar de oorzaken ervan bij de taalkursussen op zoek te gaan. Bijvoorbeeld: is er voldoende ingespeeld op de persoonlijke motivatie van de gastarbeider om Nederlands te leren? Toegegeven, het is niet eenvoudig om op die motivatie zicht te krijgen, maar het moet toch mogelijk zijn om bij de inschrijving of het begin van de cursus kort hiernaar te peilen. In het verdere verloop van de cursus kan de lesgever in een individueel of groepsgesprek hier dieper op ingaan. Dat veronderstelt wel dat de lesgever goed bekend is met de hele situatie waaruit zijn leerlingen komen, en dit brengt ons op een punt dat we verder behandelen, nl. de criteria die men bij een lesgever aanlegt.

Een andere moeilijkheid is gelegen in de aard van het publiek. Vaak gaat het om leerlingen die minimaal of zelfs helemaal niet geschoold zijn, en die onwennig staan tegen onze redeneerachtige manier van onderwijs geven. Het is duidelijk dat bv. de grammatica niet op de klassieke wijze te onderwijzen is. Soms ook zijn de leerlingen oudere mensen, bij wie het langer duurt voor ze iets begrepen hebben en voor ze ermee kunnen werken. Ook lijkt het beter dat kinderen en volwassenen niet samen in één cursus zitten. Toch lijkt het in Vlaanderen de gewoonte om het publiek zo heterogeen mogelijk te houden. Misschien zijn een

aantal praktische overwegingen hier schuld aan, zoals een te klein aantal lesgevers.

Hierbij aansluitend kunnen we ons afvragen of de persoonlijke motivatie van leerlingen om Nederlands te leren niet versterkt kan worden door aan de taalkursus een aantal praktische elementen te koppelen, zoals de voorbereiding op een examenrijbewijs, of mogelijk de psycho-technische testen van de R.V.A. Is het aan te raden leerlingen met gelijkaardige motiveringen samen te nemen?

Taalkundig of vormend?

In enkele centra wordt systematischer gewerkt. Om met de oudste cursus te beginnen: die van de televisie, «Nederlands voor...». Deze cursus dateert van 1968 en werd opgesteld op basis van opmerkingen van vrijgestelden en vrijwilligers die al taallessen aan gastarbeiders hadden gegeven. De bedoeling was, aan recent geïmmigreerde analfabeten een basiskennis van het Nederlands te verschaffen. Na evaluatie te velde, testen met cursisten in het talenpracticum én na de bevinding dat de cursus grammatikaal te moeilijk was, werd hij omgewerkt. Voor de meeste lesgevers blijven echter de onduidelijke grammatikale aanwijzingen, het tekort aan oefenmogelijkheden en de gebondenheid aan specifieke toestanden (werk in de mijnen) hinderlijke elementen. Uit een navraag bij verschillende lesgevers blijkt dat bijna iedereen deze cursus wel eens heeft gebruikt (ook al omdat er geen andere voorhanden was) maar dat op het

ogenblik de inhoud niet meer aan de behoeften aangepast is. Sommigen merkten ook op dat de verschillende lesthema's paternalistisch aandoen. Zo wordt de vreemdeling nog als iemand voorgesteld die afhankelijk is van Belgen van goede wil. Maar als puntje bij paaltje komt, woont «Jan» in een erg luxueus huis en verblijft «Ali» op een kamertje, dat in de tekst mooi wordt genoemd. Deze cursus had het meeste succes bij gastarbeidersvrouwen in het Limburgse: via de televisie kwam deze cursus de huiskamers binnen.

Recentere pogingen om systematisch lesmateriaal samen te stellen vinden we bij de *Dienst voor Migranten te Vilvoorde*, het *Centrum voor Buitenlandse Werknemers te Borgerhout* en het *Centrum voor Werkende Jongeren te Brussel*.

Vorig jaar is men in Vilvoorde begonnen met het geven van een taalkursus Nederlands. Daarvoor was het al enkele malen gebeurd, maar steeds weer na een korte tijd gestopt wegens allerlei praktische moeilijkheden. Dit keer werd er samengewerkt met de gemeente die voor een deel van de financiering en voor de infrastructuur instaat.

Er werd besloten een nieuwe cursus op te stellen. Basisprincipes waren: eerst een vooral de gebruikstaal aanleren (niet noodzakelijk ABN), pas in een later stadium ook vormend werken.

In Vilvoorde meent men dat men moet tegemoetkomen aan de voornaamste reden waarom gastarbeiders naar een taalles komen, nl. Nederlands leren. Het is moeilijk vorming te geven, zolang men mekaar maar half begrijpt. Eenvoudige dingen weten de meeste gastarbeiders, de meesten wonen reeds geruime tijd in Vilvoorde. De contacten met de administratie verlopen, wat de taal aangaat, vrij soepel: een plaatselijke beambte van de vreemdelingenpolitie spreekt Spaans: de gemeente raadt de gastarbeider aan zich te laten vergezellen door iemand die Nederlands spreekt. Volgens de lesgever van de *Dienst voor Migranten* komen eigenlijke vormingsmomenten liefst pas voor in het tweede of derde jaar.

Bij het opstellen van de cursus werd ervan uitgegaan dat het aanleren van een taal een totaal-menselijke ervaring is. Dat de leerlingen er niet alleen

foto JdS

rationeel maar ook emotioneel bij betrokken zijn. Er werd dan ook gewerkt met zowel drilloefeningen, korte tekstjes over hun omgeving en werk als met vrije en geleide conversatie in kleine groepjes over en aan de hand van allerlei materiaal, zoals foto's, plaatjes, gekleurde blokken, enz. Dit eerste jaar was voor een groot deel voor de lesgever ook een oefenjaar. De cursus die werd opgesteld moet volledig herwerkt worden. Hele delen zullen wegvallen of veranderd worden, terwijl nieuwe stukken zullen toegevoegd worden. De nieuwe cursus wordt opgesteld op basis van de methode uitgewerkt door de Amerikaan E. Stevick. Hierbij wordt sterk de nadruk gelegd op het praktisch nut dat de leerling van de cursus moet hebben. Iedere les zal een bepaald onderwerp of situatie behandelen, en bestaan uit een dialoog, een korte tekst, een reeks lees- en luisteroefeningen, een reeks drills, een klein grammatikaal overzicht, een woordenlijst, en een aantal creatieve oefeningen waarin de geleerde patronen vrij ingeoeft worden. Als didactisch materiaal zal er gebruik gemaakt worden van dia's, bandopnemer, talenpracticum, foto's, plaatjes, blokken, enz. Er wordt gestreefd naar een zo afwisselend mogelijke les. Het schrijven en lezen wordt pas na enkele weken ingevoerd. In de

eerste lessen ligt vooral de nadruk op een aantal basispatronen aanleren en de klanken van het Nederlands.

Nadat men reeds gedurende twee jaar taallessen had gegeven besloot men in het *Centrum Buitenlandse Werknemers-Borgerhout (C.B.W.)*, een uitgewerkte cursus op te stellen. De vorige jaren hadden geleerd dat de leraars zeer veel tijd in het voorbereidend werk moesten steken; voor elke les moesten nieuwe oefeningen, leestukjes en documentatie worden gezocht. Bij het opstellen van de nieuwe cursus vertrok men van het idee een taalonderwijs te geven dat zeer sterk zou aansluiten bij de leefwereld van de migrant en bij zijn concrete dagelijkse problemen. Samen met de sociale dienst van C.B.W. en enkele gastarbeiders werd nagegaan waar de belangrijkste moeilijkheden zich voor de migranten voordeden. Dit werd visueel gemaakt in een «sociale kaart voor de Marokkaanse gastarbeiders in Borgerhout». Deze kaart bestaat uit vier concentrische cirkels, iedere cirkel stelt verschillende niveaus van contacten voor die de gastarbeiders hebben. De eerste cirkel stelt de onmiddellijke leefomgeving voor, daar verlopen de meest frekwente contacten. De tweede cirkel omvat de niet-okkasionele contacten, de derde de okkasio-

nele kontakten en de vierde behandelt thema's met een interessant vormings-aspekt. Elk cirkelsegment levert de inhoud voor een lesmap, de lessen zijn thematisch opgebouwd en worden geleidelijk aan moeilijker. Dus steunend op de veelvuldige kontakten van de individuele gastarbeider met zijn gezin of familie welke zich afspelen binnen het huis wordt in een eerste lesmap de thema's identiteit — familie — huis uitgewerkt. In de tweede lesmap komt het thema — werk — aan bod; ook hier vertrekt men van een vrij eenvoudig en direkt te vatten inhoud als werkomgeving naar een complexere inhoud als vakbond en arbeidsreglementering.

De cursus van het C.B.W. gaat dus wel duidelijk van het vormingsaspect uit. Men wil de immigrant helpen zijn beperkte kennis van het milieu uit te breiden. In de inleidende tekst van de cursus staat dat men wil komen van een sektoriële en empirische naar een globaal en analytische kennis. De kursist moet stilaan begrijpen dat de thema's direkt met zijn situatie te maken hebben. Hierdoor zou hij inzicht moeten krijgen in zijn maatschappelijke positie.

Hoe staat het in deze cursus met het taalkundig aspect? De lesmappen bestaan uit drie delen: een handleiding voor de lesgever met richtlijnen voor het gebruik van de oefeningen en het didaktisch materiaal — een aantal te reproduceren lesbladen voor de kursist — een deel met didaktisch materiaal als foto's, dokumentatie... Het Nederlands wordt aangeleerd door middel van oefeningen. De ingewerkte grammatica evolueert mee naar moeilijkheid met de thema's.

Bij het opstellen van ervaringsgerichte lessen wees men bij C.B.W. erop dat gelet moet worden dat men niet teveel werkt met strakke tegenstellingen. Zo zal het in ieder geval kwalijk genomen worden als de toestand in het thuisland te negatief wordt voorgesteld. Ook moet een lesgever niet teveel informatie vragen over de familie, de behuizing en dergelijke meer. Een taalles is geen encoutersessie!

Op het *Centrum voor Werkende Jongeren te Brussel* worden taallessen gegeven sinds januari 1973. Nadat ieder-

materiaal had gewerkt, schakelde het Centrum over op de cursus « Nederlands voor... » waarbij de lesgevers de boven reeds genoemde bezwaren ondervonden. Het maken van een hele reeks aanvullende oefeningen bleek ook geen oplossing, zodat besloten werd, zelf een cursus samen te stellen.

Het *Centrum voor Werkende Jongeren* gaat ervan uit dat de kennis van het Nederlands een middel is tot verhoogde sociale weerbaarheid. Dit uitgangspunt wordt in de praktijk sterk afgezwakt door de dagelijkse gang van zaken in het Brusselse: alle kandidaten kennen al (in meer of mindere mate) Frans. Nederlands speelt duidelijk een complementaire rol, de verwerving van de kennis ervan vereist dan ook een sterke motivatie. Die is zeer uiteenlopend: van het begrijpen van Vlaamse ploegmaten op het werk, over het omgaan met Vlaamse jongeren tot méér promotie maken en met een Vlaamse getrouwd zijn.

De sterke variatie in de vraag wordt ook in de hand gewerkt door het zeer heterogene publiek; de samenstelling hiervan is een goede weerspiegeling van de smeltkroes Brussel. De leergierigen zijn dan ook niet alleen gastarbeiders, maar al wie zich in enig verband in deze chaotische stadsgemeenschap komt vestigen: buitenlandse werknemers in de tertiaire sector, half-geassimileerde kinderen van reeds langer gevestigde gastarbeiders, politieke vluchtelingen enz. Het patroon van de lessen moet dus heel soepel zijn om zich aan een qua samenstelling steeds wisselend publiek te kunnen aanpassen.

Met sommige leerlingen kan verder worden gegaan dan in andere klassieke « gastarbeiderskursussen ». Daarom heeft het C.W.J. gekozen voor een drie-niveau systeem waarbij het derde niveau aan actieve beheersing van de taal in meer complexe situaties en rond meer uitgediepte onderwerpen gewijd is. Het uitgangspunt blijft evenwel een reeks dagelijkse situaties (1e niveau), de sociale toestand en de maatschappij bij ons (2e niveau). Opmerkelijk is dat, ondanks het grote aanbod van kursussen Nederlands in de Brusselse agglomeratie, toch velen uitdrukkelijk naar het C.W.J. wensen te komen.

Leerlingen of oudleerlingen integreren in andere activiteiten van het Centrum blijft een verdere mogelijkheid, die nu

pas maar in een beginstadium verkeert.

Infrastructuur

Daar de meeste centra die taallessen op hun actief hebben, zelf niet al te goed behuist zijn en het voor hun gezamenlijke activiteiten met beperkte financiële middelen moeten stellen, blijft er vaak voor de taallessen zelf niet zoveel geld over. Zo werken de meesten met onbetaalde of onderbetaalde vrijwilligers. Dit maakt al meteen een verschil, zeker niet in de motivatie, maar wel in de tijd die ieder eraan kan besteden en aan de eisen die men aan de lesgever kan stellen.

En toch zou men voor de goede gang van zaken eisen moeten kunnen stellen en met name: zijn ze op de hoogte van en/of hebben ze voldoende inlevingsvermogen in de toestand van de buitenlander/anderstalige die bij hun Nederlands komt leren, kunnen en willen de lesgevers zich verbinden voor de duur van de cursus, kunnen ze een aantal losse personen omsmeden tot een hechte groep, zijn ze bereid zelf te leren van het milieu waarin ze lesgeven? Aangezien ze zelf ook vaak de cursus moeten samenstellen, is het onontbeerlijk dat ze zelf een goede taalachtergrond hebben, dat ze de traditionele en soms ook de moderne techniek van taalonderwijs beheersen, dat ze wat meer Nederlands kennen dan de courante omgangstaal, alsmede op de hoogte zijn van didaktische basisprincipes. Die eisen mogen minimaal gesteld worden, maar als er geen geld is...

In de meeste centra zegt men ons dat men het beste les geeft aan een kleine groep van 6 tot 8 kursisten met voor iedere groep een vaste lesgever. Voor de organisatie van taallessen kan een beroep gedaan worden op een beperkt budget voor taallessen van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. Een deel daarvan gaat naar het C.I.R.E., die dan op zijn beurt het geld verdeelt onder vorm van tegemoetkomingen aan de lesgevers. Men kan zich wel afvragen of 165 F per uur wel voldoende is om beroepskrachten aan te trekken voor avondonderwijs.

Een andere oplossing ligt in de centra voor beroepsopleiding van de *Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening*. De gewestelijke bureaus van Brussel en Antwerpen kennen reeds een precedent in dit verband. In beide bureaus

worden taallessen gegeven aan Chileense politieke vluchtelingen, in Antwerpen gaat het om taallessen Nederlands en in Brussel om taallessen Frans. Dat deze lessen een succes zijn bewijzen het feit dat men niet aan alle aanvragen kan voldoen.

Waarom worden deze taallessen niet uitgebreid tot gastarbeiders? Bij navraag hierover bleek dat alvorens de R.V.A. daartoe te bewegen is, men zeker moet zijn van voldoende kandidaat — leerlingen en van hun bereidheid om een volledige kursustijd vol te houden. Een ander probleem ligt in het feit dat men voor sommige leerlingen zal moeten vertrekken van het nulpunt. In dit verband weze ook opgemerkt dat veel gastarbeiders niet door de psycho-technische testen voor beroepsopleiding geraken wegens hun onvoldoende kennis van het Neder-

lands. Door de organisatie van taallessen zou de R.V.A. twee vliegen in één klap slaan nl. de tewerkstelling van een aantal leerkrachten en het opheffen van een diskriminatie ten opzichte van gastarbeiders.

Konklusie:

Tot nu toe moet iedereen die van plan is taallessen te geven, voor een groot deel zichzelf maar behelpen. Als we daarbij nog optellen dat zo'n cursus van eigen makelij niet aan de allerhoogste kwaliteitseisen voldoet, dat een aantal goedwillende lesgevers niet de gelegenheid heeft voldoende ervaring en kennis op te doen, omdat ze soms al na korte tijd verplicht zijn naar beter betaald werk uit te kijken, dat de behuizing soms verre van ideaal is en dat de leerlingen een publiek vormen

dat wel heel specifieke moeilijkheden met zich meebrengt, dan hoeft het niemand te verwonderen dat er op het einde van een cyclus lessen heel wat minder leerlingen aanwezig zijn dan aan het begin — iets wat dit type onderwijs gemeen heeft met bijna alle avondonderwijs, waar overigens de bovengenoemde kwalen niet of in veel mindere mate voorkomen. Misschien kan dit artikel voor de lesgevers een aanleiding zijn om de koppen eens bij elkaar te steken en ervaringen uit te wisselen, zodat er overeenstemming kan groeien over een aantal basisgegevens. En misschien wil de overheid wel zo vriendelijk zijn om uit dit artikel de gepaste konklusies te trekken?

Miek AERTS
Henk LUTJEHARMS
Lieslot PITTEY.

Taallessen Nederlands worden gegeven te:

Brussel — Centrum voor Werkende Jongeren — Grétrystraat 26, 1000 Brussel.

Er zijn drie niveaus: beginners, gevorderden en meer gevorderden. Duur van de cursus voor niveau beginners en gevorderden: 4 maanden, duur van de cursus voor niveau meer gevorderden: 8 maanden. De kursussen worden gegeven iedere maandag- en donderdagavond van 18.30 u tot 20.30 u en iedere zaterdag van 10.00 u tot 13.00 u. De maandag- en donderdagcursus begint 18 september, de zaterdagcursus op 23 september. Voor meer inlichtingen: C.W.J. — Marcel De Meyer — 02/218.07.81.

Vilvoorde — Dienst voor Migranten — Mechelsestraat 9, 1800 Vilvoorde.

De lessen worden georganiseerd in samenwerking met het gemeentebestuur. Ze gaan door iedere maandag en donderdag van 18.30 u voor beginners en van 20.00 u voor gevorderden. De lessen starten op 18 september in de gemeenteschool, Groenstraat, Vilvoorde. Voor meer inlichtingen: Dienst voor Migranten — Henk Lutjeharms — 02/251.10.33.

Borgerhout — Centrum Buitenlandse Werknemers — Van Daelstraat 32, 2200 Borgerhout.

Taallessen gaan door voor beginners en gevorderden telkens op dinsdag van 19.00 u tot 21.00 u. De cursus loopt van september tot oktober en wordt gegeven in de Helmstraat 75, 2200 Borgerhout. Voor meer inlichtingen: C.B.W. — Liliane Van Heers — 031/35.34.06.

Aalst — Sociale Dienst Gastarbeiders — Gheeraerdlaan 6, 9300 Aalst.

Voor meer inlichtingen bij SODIGA — Aalst en bij Luk Peersman, De Keyserstraat 28, 9300 Aalst.

Limburg — Provinciale Dienst voor Onthaal van Gastarbeiders — Thonissenlaan 19, 3500 Hasselt.

Voorlopig kan reeds gesteld worden dat er taalkursussen zullen georganiseerd worden in Houthalen, Heusden en Genk. Een speciale cursus Nederlands is gepland voor jonge vergoede werklozen en dit in samenwerking met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. Voor degene die hiervoor niet in aanmerking komen, zullen er taallessen gepland worden door de « Kommissie Jeugdwerkloosheid » bij de Provinciale Dienst voor de Jeugd. De plaats, het uur en het niveau van de kursussen en de leraar worden aangepast aan de ingeschreven leerlingen. Voor meer inlichtingen: P.O.G. — 011/22.29.86.

Zelzate — Club International — Stadhuis Zelzate.

Taallessen voor Italianen. Inlichtingen: Fabio Guiseppe, Leegstraat 36, te 9060 Zelzate.

Lokeren — Werkgroep Migranten en School.

Inlichtingen: Mark De Borger, Groendreef 7 te 9100 Lokeren. 091/48.42.40.

Gent — A.B.V.V. — Gent.

Inlichtingen: Ernest Gratz, Ooievaarsstraat 123 te 9000 Gent.

Sint-Niklaas — Werkgroep Welzijnszorg.

Inlichtingen: Daniel Evrard, Collegestraat 31 te 2700 Sint-Niklaas.

Mechelen — Centrum Gastarbeid — Augustijnenstraat 14, 2800 Mechelen.

Nederlandse taallessen voor volwassenen (beginners en gevorderden) op dinsdagavonden van 20 u tot 22 uur. Start op 3 oktober en loopt tot eind juni. Inlichtingen: Verlinden, 015/51 10 04, of op het Centrum zelf.

Dokumentatie.

Deze rubriek wordt verzorgd door Tin Wouters, dokumentatiedienst O.C.G.B. Materiaal ter aankondiging kunt u zenden aan het O.C.G.B., Kogelstraat 34 te 1000 Brussel, t.a.v. Tin Wouters.

Rapporten :

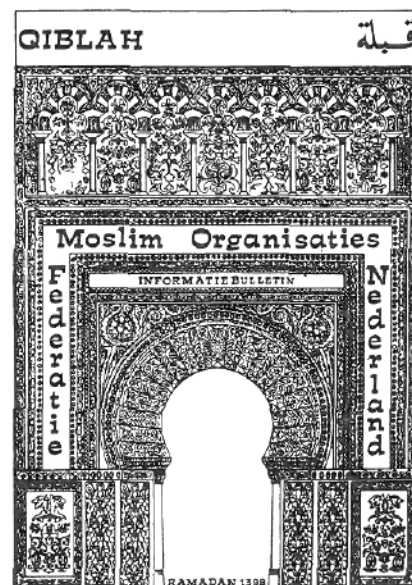
Système d'observation permanente des Migrants, Belgique 1977, Dumon W.A., Devel G., U.C.L., Sociologisch Onderzoeksinstituut, 32 blz.
— flux d'immigration
— emploi des migrants et des étrangers
— le chômage des étrangers
— les migrants et leur famille
— l'insertion et ses développements.
Te bestellen : S.O.I., E. Van Evenstraat 2B 3000 Leuven.

Rapport destiné au Conseil de l'Europe à Strassbourg, sur la classe spéciale expérimentale pour enfants de travailleurs migrants, organisé par la Ville de Bruxelles à l'Ecole primaire communale mixte 28/29, 1977-1978. Hoofddoel van dit experiment is de aanpassing van kinderen van vreemde nationaliteit aan het lager onderwijs in België te bespoedigen, zonder evenwel de eigen taal en cultuur te verwaarlozen.
Te bestellen : Ville de Bruxelles, Inspection Principale Bruxelles-A, Canton Scolaire-Sud, 1000 Bruxelles. Is ook ter inzage op het O.C.G.B., Kogelstraat 34 1000 Brussel.

Jaarverslagen :

O.C.G.B. — Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant — v.z.w., Activiteitsverslag 1977.
— vreemdelingen in de provincie Brabant
— de behoeften
— de werking in 't algemeen
— algemeen beleid
— informatie
— dienstverlening
— coördinatie
— onderwijs aan migrantenkinderen
— rechtshulp.
Te bestellen : O.C.G.B. Kogelstraat 34 1000 Brussel. Tel. 02/511 32 66.

P.O.G. — Provinciale Onthaaldienst voor Gastarbeiders. — Provincie Limburg. Activiteitsverslag 1977.
— oprichting en doelstellingen
— uitgangspunten en begripsontleding
— werkzaamheden :
maatschappelijk werk, sociaal-kultureel werk, onderwijs en vorming, opbouwwerk, informatie, beleidsvlak.
— organisatie van de dienst.
Te bestellen : P.O.G. Thonissenlaan 19 37000 Hasselt. Tel. 011/22 29 86.

Tijdschriften rond « gastarbeid » :

Caria, tweemaandelijks wijkblad van een buurthuis in de Brusselse « Marollen », 4 blz., krantenformaat, off-set. Geeft buiten wijknieuws ook algemene informatie omtrent gezondheidszorg, onderwijs, enz... in het Frans en Arabisch.
Te bestellen : M. Brulard, rue de Montserrat 12 1000 Bruxelles.
Ab. 60 FR./jaar, losse nrs. : 10 F. — rek. : 310-0480994-57

Solidarité, tweemaandelijks tijdschrift van de a.s.b.l. Solidarité Etudiants Etrangers, 10 blz., stencil.
Artikels m.b.t. juridische en administratieve maatregelen inzake vreemde studenten.
Te bestellen : Rue du Conseil 39 1050 Bruxelles. Tel. 02/511 55 95.

Santé Immigrés, driemaandelijks uitgave van Comité Socio-Médical pour la Santé des Immigrés- asbl, 30 blz., stencil.
Artikelenbundel betreffende gezondheidszorg en - problemen bij migranten.
Te bestellen : Santé Immigrés, 79 rue Botanique 1030 Bruxelles.
100 F/jaar, losse nummers 25 F.

Qiblah, informatie-bulletin van de Federatie Moslim Organisaties Nederland, 36 blz., off-set. Verschijnt enige malen per jaar.
Verschaft informatie over de Islam aan moslims en niet-moslims.
Te bestellen : Harstenhoekweg 5 Scheveningen Nederland. 070-502 192.

Artikelen/tijdschriften :

B.P.A.-Bulletin, nr 148, 15 juni 1978, wekelijks nieuwsbulletin van het Bevrijdingspersagentschap.
- De vreemdelingen krijgen het de volgende 10 jaar hard te verduren.
Te bestellen : Naamsevest 48 3000 Leuven. Tel. 016/23 87 33.
Ab. 40 nrs./jaar : 500 F., losse nummers 15 F. rek. 068-0568490-97

Proefschriften :

Vastheid van betrekking en van inkomen ook voor gastarbeiders, Billiet J., 1977-1978, Hoger Instituut voor Sociaal en Cultureel Werk — Arbeidershogeschool, Brogniezstraat 46 1070 Brussel. 355 blz.
Ter inzage : O.C.G.B. Kogelstraat 34 1000 Brussel.

De schoolse problematiek van de Marokkaanse migrantenkinderen in het gemeentelijk kleuteronderwijs te Borgerhout, Monu V., 1977-1978, Pedagogisch Hoger Onderwijs van het korte type, St. Jozefinstituut, Normaalschool kleuterleidsters, De Robia-nostraat 11 2210 Borsbeek.
Ter inzage : C.B.W. (Centrum Buitenlandse Werknemers) Van Daelstraat 32 2200 Borgerhout.

Dossiers :

Waarom gemeentelijk stemrecht voor gastarbeiders in 1982 ?, BRAX — Beweging tegen het Racisme, het Antisemitisme en de Xenofobie, 1977. Wat men zegt en schrijft tegen gastarbeiders, een kritische analyse en alternatieven omtrent :
— verdraagzaamheidsdrempel
— hygiëne en behuizing
— sociale zekerheid
— onderwijs
— misdadigheid.
Algemeen besluit.
De gemeenteverkiezingen van 10 oktober 1976 en de immigranten. Bilan van 30 jaar immigratie.
Gezondsmaking van de verkiezingskampagne.
Rol van de plaatselijke politiek in een globale immigratiepolitiek.
Te bestellen : BRAX, Poststraat 37 1030 Brussel. Tel. 02/217 54 95.

Dokumentatiemap « Woonfonds », Samenlevingsopbouw Gastarbeiders Oost-Vlaanderen — (S.G.O.V.), 38 blz., augustus 1978.

— Algemene Informatie :
— woonsituatie in Gent
— reakties uit de woonwijk De Muide
— plannen van de Stad Gent, en wie is erbij betrokken ?

Enkele initiatieven :

— SODIGA — Aalst.
— Woonbureau
— Koöperatief
Positieve voorbeelden :
— v.z.w. Woonfonds-Lokeren,
— Huurderskollektief-Borgerhout
— Huurdersunie-Brussel
Woonfonds-Gent :
— overzicht van de werking.
— voorstel van De Sleep
— voorstel van SGOV

Te bestellen : Samenlevingsopbouw Gastarbeiders Oost-Vlaanderen (SGOV) Fonteyneplein 30 9000 Gent. Tel. 091/26 56 36.

vervolg van p. 15

Kadert het beleid van het Ministerie t.a.v. de gastarbeidersproblematiek in een globaal onthaal ? Waren er in dit verband kontakten met de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, onder wiens bevoegdheid het onthaal van gastarbeiders valt ?

« Er waren omtrent het door ons gevoerde beleid geen kontakten met het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. We hebben het probleem vanuit ons departement aangepakt. We wilden voorkomen dat bepaalde zaken uit hun verband zouden worden gerukt : we beperken ons tot de culturele benadering, nl. de subsidiëring van het opbouwwerk. Men kan dit betreuren, maar het kadert dus niet in een globaal onthaalbeleid : wij hebben de bestaande initiatieven gesubsidieerd. Zoals ik reeds zei is ons departement, juist omdat het een subsidiërend departement is, toevallig betrokken bij de gastarbeidersproblematiek. Ik vind trouwens dat initiatieven beter uit verschillende hoeken komen. Er moet dan wel voor gezorgd worden dat er een zekere samenwerking georganiseerd wordt. Bepaalde problemen als bvb. naturalisatie, stemrecht ... kunnen nu niet vanuit het departement aangepakt worden. Ik denk trouwens dat bij een directe globale aanpak het kan gebeuren dat er niet veel van in huis komt. Men moet dan ook opletten voor een mogelijke decalage tussen de problemen die zich in de praktijk voordoen en wat er bij een globale aanpak naar voorkomt. »

Hoe ziet U dan de rol van een V.O.C.O.M. ten aanzien van het voorstel van Staatssecretaris Anciaux om tot een globale aanpak te komen in bvb. een nationaal organisme ?

« Dat nationaal organisme zou neerkomen, naar ik meen, op een ministercomité bestaande uit ministers die met de problematiek geconfronteerd worden en die dan op praktisch vlak samenwerken. Als wij binnen dit organisme voorstellen zullen doen, dan is het V.O.C.O.M. de eerste organisatie die geraadpleegd zal worden. »

Is het V.O.C.O.M. voldoende uitgebouwd en heeft het voldoende armslag gekregen om die rol te gaan vervullen ? Een vergelijkingspunt is hierbij het Nederlands Centrum Buitenlanders, dat en financieel en politiek voldoende armslag heeft om evenwaardige gesprekspartner te zijn van de overheid.

« Het verschil met Nederland zit hier in dat in Nederland de onthaalinstaties rechtstreeks optreden naar de overheid. In België zit daar nog een tussenschakel van Hoge Raden, Adviesraden, e.d.m. In België staat men er nogal weigerachtig tegenover als de overheid zelf bepaalde zaken gaat doen : men doet het allemaal liever zelf. Vandaar dat wij ook een andere kulturele politiek hebben. We zitten minder op het vlak van de deskundige aanpak, maar meer op het terrein van de vrijwilligers, die zeer dicht bij de praktijk staan en de problemen vaak beter aanvoelen en begrijpen. Door de organisatie van het vrijwillariat binnen het provinciaal overleg, heeft men de gesprekspartner die naar de verschillende departementen kan tussenkomen. De vraag is ook of alles van Staatswege bij voorbaat georganiseerd moet worden : ik denk het niet. Wat wij dan met het overleg hebben willen stimuleren, is dat de initiatieven gebundeld worden om als gesprekspartner voor de overheid op te treden. Ondanks het feit dat het lokale werk dan later gehonoreerd wordt, maakt de piramidale opbouw : lokaal-provinciaal-nationaal, het mogelijk dat er met de overheid een gesprek kan aangegaan worden, zodat een oplossing voor de opgeworpen problemen kan gezocht worden. »

En de financiële kant van de zaak ?

« De financiële vooruitzichten zijn beperkt maar zij zijn niet slecht. Nogtans moet gewezen worden op de bijzondere inspanningen van de Minister. In 1974 werd 5.000.000 fr. besteed aan Samenlevingsopbouw. In 1978 45.000.000 fr. en dit in een periode waarin vele belangrijke dekretten grote uitgaven vragen als vb. Dramatische Kunst, Jeugdwerk, Vormingswerk, enz. Sommigen zullen wellicht van oordeel zijn dat de subsidiëring voor het opbouwwerk te traag aangroeit. Hetzelfde kan gezegd worden van het opbouwwerk met gastarbeiders. De toelagen voor het opbouwwerk met gastarbeiders bedroegen in 1977 : 1,7 miljoen. Voor 1979 voorzien wij een begroting van ongeveer 4 miljoen. Deze kredieten moeten toelaten dat de provinciale overlegorganen en het Vlaamse Overlegcentrum geleidelijk hun secretariaten kunnen uitbouwen met opbouwwerken en administratief personeel. En men heeft ook de mogelijkheid beroep te doen op het « plan Spitaels » en op stagiaires van sociale scholen. »

Steunt het Ministerie van Justitie de Amicales ?

In maart van dit jaar werd te Vilvoorde een moskee opgericht.

Er werd een huis gehuurd, dat met man en macht en eigen geld werd ingericht. In maart werd een beroep gedaan op een imam uit Marokko die reeds tegen het einde van de maand naar België kwam, waar hij zonder problemen werd binnengelaten.

Bij het aanvragen van de verblijfsvergunning begonnen de problemen echter. Het ministerie van justitie eiste een certificaat, afgeleverd door het consulaat of de ambassade of het Centre Culturel et Islamique, dat de persoon in kwestie inderdaad imam was. Op het consulaat was het antwoord : eerst twaalf mensen lid van de Amicale, dan het papier. Men ging in protest naar de ambassadeur : deze hield de mensen een maand aan de lijn, dan weer : eerst twaalf mensen lid van de amicale, dan het certificaat. Bij het centre islamique verwees men naar het consulaat.

Op het ministerie bleef men, ook na een volledig verslag het certificaat eisen. Uiteindelijk hebben 8 Marokkanen, het wachten beu, zich laten lid maken van de Amicale, prompt kreeg men op het consulaat het gevraagde document.

Onze vraag blijft : heeft het ministerie het recht een dergelijke certificaat te eisen als men weet dat om dit te krijgen een aantal mensen lid moeten worden van een repressieve buitenlandse organisatie ?

Vorming.

Het Overleg Opbouwwerk Migranten van het arrondissement Mechelen, organiseert een info- en vormingscyclus voor vrijwilligers en beroepskrachten die werken met gastarbeiders. Deze info-avonden gaan maandelijks door, telkens op een donderdag te 20 uur, en dit in de Kleine Stadsfeestzaal, Botermarkt te Mechelen. Vol-

gende onderwerpen komen aan bod :

- historisch overzicht en economische situatie
- juridische en administratieve situatie
- cultuur en islam
- huisvesting
- onderwijs
- arbeidssituatie
- gezondheidszorg
- vrouwenproblematiek
- sociale en politieke integratie.

De eerstvolgende bijeenkomst gaat op donderdag 19 oktober en de hele cyclus wordt op zaterdag 2 juni afgesloten met een studiedag waarop mogelijke werkvormen zullen besproken worden. Informatie : Raf De Bruycker, Augustijnenstraat 14 te 2800 Mechelen.

Ministeriële omzendbrieven

Op 17 juli 1978 verscheen een omzendbrief betreffende de organisatie van het onderricht in de islamitische godsdienst voor het schooljaar 1978-1979. In de voorgaande circulaire van 27 juli 1975 had de toenmalige minister vooropgesteld dat de bijzondere leermeesters islamitische godsdienst zouden aangesteld worden door de bevoegde hoofden van de islamitische eredienst en worden aanvaard door de Minister van Nationale Opvoeding of door de Inrichtende Macht. Toen was nog niet bepaald wie aanzien konden worden als « bevoegde hoofden ». Ondertussen verscheen het KB van 3 mei '78 tot inrichting van de comités belast met het beheer van de temporalien van de erkende islamitische gemeenschappen. In art. 1 van dit KB staat : « Een erkende islamitische gemeenschap kan een comité oprichten dat belast is haar tijdelijke belangen inzake eredienst te beheren en haar in haar betrekkingen met de burgerlijke overheid te vertegenwoordigen. ... » Zo kon de minister in zijn onlangs verschenen omzendbrief het volgende neerschrijven : « Teneinde de comités de gelegenheid te geven als bevoegde Hoofden van de

islamitische eredienst te fungeren en ze o.m. te betrekken bij de toewijzing van leerkrachten en terzelfdertijd de kandidaten de kans te geven zich juridisch in orde te stellen en zich pedagogisch voor te bereiden op hun taak als bijzonder leermeester islamitische godsdienst, heb ik beslist t.a.v. deze bijzondere leermeesters voor het schooljaar 1978-1979 geen wijzigingen aan te brengen aan de bestaande situatie van het schooljaar 1977-1978 »

Positief in ieder geval omdat hierdoor kan vermeden worden dat het onderricht in de islamitische godsdienst verpolitiseerd wordt onder druk van ambassades en van de heer ALUINI, die zichzelf Groot-Imam van België noemt.

Toch zorgde deze omzendbrief in sommige gemeenten voor een kleine schooloorlog. Inderdaad, alleen de staatsscholen zijn gehouden aan deze omzendbrieven, niet de scholen van de andere netten. Sommige van laatsgenoemde scholen bleven islam-leraars rekruteren en zagen hun leerlingenaantal stijgen, ten nadele van de staatsscholen... Gevolg hiervan was, dat de Minister zich genoodzaakt zag de omzendbrief te wijzigen, om alle diskriminatie uit de weg te gaan !

Vereniging van Marokkaanse Arbeiders van Antwerpen.

Op 16 september ll. opende de v.z.w. « Vereniging van Marokkaanse Arbeiders van België » haar ontmoetingscentrum te Antwerpen. In dit huis wil men naast taallessen (Arabisch voor Marokkaanse kinderen en voor Belgen, en Nederlands voor Marokkaanse arbeiders), allerhande vormingsactiviteiten laten doorgaan. Marokkaanse en islamitische feesten kunnen er eveneens plaatsvinden.

De organisatoren hopen dan ook dat door dit centrum de kontakten tussen gastarbeiders en Belgen vergemakkelijkt worden.

Het Centrum is gevestigd in de Geuzenstraat 20 Antwerpen.